

Karlova univerzita

Pedagogická fakulta

Ústav profesního rozvoje pracovníků školství

Vliv rodičů na sportovní aktivity dětí

The influence of parents on their children's sports activities

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Petr Pávek

Obor studia: Vychovatelství

Typ studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Novotná

Praha 2011

Obsah

1. Anotace	6
2. Teoretická východiska	9
2.1 Zdůvodnění výběru tématu	9
2.2 Předmět práce	9
2.3 Popis výzkumného pole	9
2.4 Výzkumné předpoklady	10
2.5 Stav poznatků o řešené problematice na téma rodina, děti, volný čas a sport	10
2.5.1 Volný čas: pojem, způsob jeho trávení	10
2.5.2 Rodina a volný čas dítěte	12
3. Metodika výzkumného šetření	18
3.1 Popis techniky strukturovaného rozhovoru	20
3.2 Oblasti strukturovaného rozhovoru	22
4. Výsledky výzkumu	24
4.1 Výzkumný rozhovor – první rodina	24
4.2 Výzkumný rozhovor – druhá rodina	30
4.3 Výzkumný rozhovor – třetí rodina	37
4.4 Výzkumný rozhovor – čtvrtá rodina	43
4.5 Výzkumný rozhovor – pátá rodina	50
4.6 Výzkumný rozhovor – šestá rodina	57
5. Závěrečná část	65

5.1 Vyhodnocení zjištění	65
5.2 Závěry	68
6. Literatura	71

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní informační zdroje, které jsem použil.

V Praze 3. 4. 2011

.....

Petr Pávek

Poděkování

Děkuji své konzultantce, PhDr. Jiřině Novotné za pozornost, kterou mi v průběhu práce věnovala.

Vliv rodičů na sportovní aktivity dětí

1. Anotace

Práce je založena na vlastním empirickém šetření, ke kterému je přistupováno z kvalitativního pohledu. Provedený výzkum je empirického charakteru, založeného na formě strukturovaného rozhovoru metodou ex post faktum.

Zkoumaný vzorek tvoří šest vytipovaných rodin, které pocházejí z odlišných sociálních prostředí, různých věkových kategorií, lišící se počtem dětí a jejich věkem. Byly vybrány rodiny žijící v různých lokalitách České republiky. Tímto má být zajištěno nashromáždění kvalitních informací z více zdrojů a současně objektivita výzkumu.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak a proč rodiče podporují sportování svých dětí, jak sportování jejich dětí ovlivňuje soužití rodiny časově a ekonomicky. Kolik času stráví jako rodina sportováním a jaký je jejich názor na spojení sport a zdraví a dětí a počítače.

Základní premisou celé práce je předpoklad, že rodiče podporují sportování dětí.

Prvním tematickým okruhem rozhovorů bylo zjištění vztahu rodiny ke sportování. Druhý okruh je rozdělen do několika podtémat. Zjišťuje předpoklady dítěte ke sportu, zájem dítěte o sportování, komunikaci v rodině ohledně sportování jejich dětí a jejich koníčků a jak rodiny se svými dětmi tráví volný čas. Důležitým podtématem je část zabývající se vlivem sportu na zdraví dětí. Závěrečná část rozhovoru je věnována otázkám týkajících se dětí a virtuálního světa počítače.

Práce přinesla následující zjištění. Rodiče zúčastnění výzkumu podporují sportování svých dětí a to rádi. Limit účasti představuje čas. V odpovědích udávají, že jim často chybí a v některých rodinách finanční náročnost sportování dětí zatěžuje rodinný rozpočet.

Výsledek šetření potvrdil, že ve funkčních rodinách mají rodiče zájem o to, jakými aktivitami se ve volném čase zabývají jejich děti. Na základě výpovědí usuzujeme, že rodiče vnímají sport jako vhodnou formu vyplňování volného času, která prospívá

zdraví jejich dětí a utužuje a prohlubuje sociální vazby nejen na rodinu, ale i okolí a podílí se na celkovém osobnostním a sociálním rozvoji osobnosti dítěte.

klíčová slova: volný čas, rodina, děti, sport

The influence of parents on their children's sports activities

Bachelor's thesis annotation

The thesis is based on the empirical investigation of its own which is approached from the qualitative point of view. Conducted research of the empirical character lies in the structured interview carried out by the ex post factum method.

The sample, which was a subject to the research, consists of 6 tipped – off families of a different social background, age group and varied number of children including their age. These families come from different regions of the Czech Republic. The purpose of such selection is to ensure the data collection of various sources and at the same time this was done to achieve maximum objectivity.

Aim: The aim of the thesis was to find out how and why parents encourage their children to do sport. Additionally, the work examined how the sport activities affect the run of a given family from the time and economic perspective. Furthermore, the research was focused on how much time the family spend together doing sport. Finally, it dealt with the parents' opinion towards the interconnection between sport and health; children and computers.

The fundamental premise of the entire work is the assumption that parents encourage their children to do sport.

The first thematic field of the interviews was to find out the attitude of a family to sport. The second thematic field is divided into several sub – topics. It attempts to detect children's predispositions to sport, and whether the children are interested in sport. Moreover, it touches upon the mutual communication within the family concerning

sport, children's interests and the way the family spend leisure time together. An important sub – topic is the chapter dedicated to the influence of sport on children's health. The final part of the interview is centered around the issues regarding children versus the virtual world of computers.

The work has brought the following findings. The parents participating in the research encourage their children to be involved in sport activities, moreover they do so enthusiastically. It turned out that the substantial restriction of being involved in sport is time. The parents mentioned frequently in their answers insufficient amount of time. In addition to this, some families find sport financially demanding for the family budget.

The outcome of the investigation has confirmed that parents in the functional families are interested in how children spend their free time and what activities they are into. On the basis of the given answers it is possible to assume that parents consider sport as a suitable and appropriate activity how to spend free time which leads to better health condition of their children. Sport also contributes to the positive reinforcement of the social relationship not only within the family, but also within the whole society. To conclude, sport plays an important part in the personality and social development of a child.

key words: leisure time, family, children, sport

2. Teoretická východiska

2.1 Zdůvodnění výběru tématu

Předmětem zkoumání bylo zjistit míru podpory rodiny u dětí, jež se ve volném čase věnují sportu. Dále mě zajímalo, jak tyto aktivity zasahují do rodinného života, jak rodiče nahlízejí na spojení sport a zdraví, děti a počítače a jak probíhá komunikace v rodině.

Tato problematika mne zaujala ze dvou důvodů. Nabídka a možnosti trávení volného času je široká. Vliv rodičů na kvalitu trávení volného času jejich dětí vnímám jako podstatnou součást výchovy v rodině. Z vlastní zkušenosti vím, že děti mnoho času tráví vysedáváním u počítače.

Proto jsem se snažil zjistit, jak současné rodiny tráví volný čas se svými dětmi. Kolik času věnují sportu, jaké mají možnosti ke sportování, jaký mají názor na sport a zdraví a zda i ony mají problémy s virtuálním světem svých dětí a jak se tomu brání.

Pracoval jsem explorativní metodou, strukturovaného rozhovoru, u které se často vyskytuje problematika validity výsledků, jelikož je výzkumník odkázán na odpovědi respondentů a ne vždy má možnost si ověřit validitu údajů. Proto jsem vybral respondenty, které znám, abych minimalizoval riziko zavádějících a nepravdivých odpovědí.

Rozhovory s respondenty jsou zaznamenány v původním znění, tzn. v hovorovém českém jazyce, abych zachoval autenticitu odpovědí.

2.2 Předmět bakalářské práce

2.3 Popis výzkumného pole

Sport by měl být pravidelnou aktivitou využívání volného času v každé rodině. Má vliv nejen na rodinné vztahy, ale podílí se i na socializaci dítěte jak v rodině, tak v kolektivu ve kterém dítě sportuje. Z důvodu zaměstnanosti rodičů nemají některé rodiny mnoho příležitostí být pohromadě a trávit společně volný čas v průběhu týdne. A tak víkendové, sportovní aktivity ať profesionální či rekreační formou bývají velmi

příjemným zpestřením rodinného života, které má pozitivní dopad na celkový rozvoj dítěte jak po stránce psychické, duševní a fyzické.

Výběr sportovních aktivit v rámci trávení volného času je široký. Obsahuje složku organizovanou a neorganizovanou. Organizovanou formu nabízejí různá střediska pro volný čas dětí a mládeže, stanice zájmových činností (DDM, sportovní oddíly, zájmové kroužky, školy). Pravidelnost a „povinnost“ docházet na danou aktivitu dává rodině možnost naplánovat, jak bude jejich dítě svůj volný čas využívat. V některých rodinách však z časového nebo ekonomického hlediska není možné využít některou z nabízených forem. Sportování v těchto případech probíhá formou neorganizovanou v rámci rodiny-neplánovaně. Takové rodiny se svými dětmi sportují ve chvílích volna – nepravidelně-a nejčastěji o sobotách a nedělích.

2.4 Výzkumné předpoklady

Vycházíme z předpokladu, že rodiče ve funkční rodině mají zájem o sportování svých potomků v jejich volném čase a mají na ně vliv. Domníváme se, že v takovém případě rodiče podporují své děti časově i finančně v jejich sportovních aktivitách a ve volném čase sportují se svými dětmi, že děti sportují rády a rodiče si uvědomují, že sport je prevencí v souvislosti se zdravím dětí a mají ke sportování ve volném čase kladný vztah. Komunikují se svými dětmi o jejich zájmech.

2.5 Stav poznatků o řešené problematice na téma rodina, děti, volný čas a sport

2.5.1 Volný čas: pojem, způsob jeho trávení

Pojem volného času

Podle Buriánka (1997)

Volný čas chápeme jako souhrn všech činností, které může člověk provozovat s plnou libovůlí – buď aby si odpočinul a pobavil se, nebo rozvinul své znalosti, svou dobrovolnou společenskou účast nebo svou svobodnou tvůrčí schopnost poté, když se

uvolnil od svých pracovních, rodinných a společenských závazků. Takže, volný čas pojmáme jako prostor, o jehož využití a náplni rozhoduje svobodně sám jedinec.

Volný čas dítěte

Dětství a mládí jsou charakterizovány vysokou mírou aktivity. Přesto je u mládeže problematický poměr mezi „aktivními a pasivními“ formami využívání volného času. Mezi další problémy patří také poměr mezi přáním věnovat se ve volném čase určité aktivitě a mezi její faktickou realizací.

(Příručka Z vybraných příspěvků ze semináře Fórum výchovy ke zdraví VII, str. 43).

Způsob trávení volného času

Volný čas. Již při vyslovení slova „volno“, se dostavuje pocit určitého klidu, harmonie, jistoty, úlevy a těšení se. Víme, že v tento čas nic nemusíme, ale pouze můžeme. Můžeme zapomenout na naše každodenní povinnosti, starosti, únavu. Můžeme dělat něco, co nás těší a co sami chceme. Alespoň by to tak mělo být. Ale také můžeme aktivitami, které nás baví, ještě více prohloubit naši radost, pocit pohody, klidu, vyrovnanosti a štěstí. Proč tedy neudělat co nejvíce proto, aby i děti svůj volný čas využívali k prospěchu rozvoje svého já a k tomu, aby se cítili dobře? A stejně jako dospělí i ony si odpočinuly a odreagovaly se od jejich všedních povinností? Sportovat a volný čas tak využívat aktivně je jednou z mnoha forem, která člověka rozvíjí komplexně, a přináší mu jak fyzické, tak psychické uvolnění. Kvalitativně využívat volný čas napomáhá i správné socializaci jedince. Svůj volný čas má každý rád a proto by ho měly mít rády i naše děti. Volný čas využívat účelně a jeho vhodná organizace je součástí výchovně vzdělávacího procesu. To, jakým způsobem rodina využívá volný čas, ovlivňuje ekonomická situace a možnosti, které ve svém okolí rodina má k uspokojivým volnočasovým aktivitám.

Podle Krause (2001)

Životní styl chápeme jako systém hodnot, které jedinec vyznává a který se odráží v jeho chování a užívání materiálních a sociálních podmínek. Způsob, jakým člověk tráví svůj

volný čas, úzce souvisí s jeho životním stylem a v současné době se dostává v hodnotovém žebříčku člověka stále na vyšší úroveň.

Rodina by měla být prvotním – primárním elementem, který děti naučí správně využívat jejich volný čas a dá jim pozitivní impulz jak s volným časem správně nakládat a to tak, že jim do života bude v co nejmenší míře vstupovat nuda.

„Nuda je psychology považována za nepříjemný afektivní stav spojený mimo jiné s pocitem prázdna. Prožívání pocitů nudy ve volném čase může ve svém důsledku vést až k patologickému využívání volného času.“

(Příručka z vybraných příspěvků ze semináře Fórum výchovy ke zdraví VII, str. 50)

„Je tedy na každém z nás, ať jsme v roli rodičů, příbuzných, přátel, vrstevníků, kolegů, vychovatelů, učitelů, zástupců různých institucí, organizací či společností, abychom dali a vytvářeli pro dospívající generaci dostatek možností a nabídek v oblasti trávení volného času. Snažili se a uměli poradit, inspirovat a především vlastním příkladem navodili možné vzory aktivního trávení a prožívání volného času, který nám slouží k odpočinku, odreagování, naší kultivaci a socializaci. Současným trendem v oblasti volného času je animace, tj. „rozpohybování“ lidí ve svém okolí dostatečnou a nenásilnou nabídkou možností volnočasových aktivit. Je třeba mít dostatek času ke společnému trávení chvil volna, snažit se o empatii a především „nelámat nad současnou mládež hůl“, nevzdávat se a nenechat se odradit od organizování různých soutěží, výletů, táborů a víkendových pobytů v přírodě, klubových pořadů apod.“

(Příručka z vybraných příspěvků ze semináře Fórum výchovy ke zdraví VII, str. 54)

2.5.2 Rodina a volný čas dítěte

Vliv rodiny na volný čas dítěte

Vliv orientační rodiny na volný čas dítěte, je jednou ze zásadních aktivit, kterými mohou rodiče ovlivňovat budoucí rozvoj svého dítěte. V obecném měřítku sport jako výplň volného času přináší do života dítěte prvky, které napomáhají celkovému rozvoji

dětské osobnosti. Aktivní odpočinek, rozvoj smyslu pro fair play, zvyšování fyzické kondice. Velmi důležitým prvkem je i učení se omezovat své egoistické já a to zvláště v souvislosti kolektivního sportovního vyžití. Většina dětí, bez rozdílu z jakého prostředí a rodinného zázemí pocházejí, má kladný vztah ke sportu. Setkávají se stejně starými vrstevníky a mohou vzájemně měřit své síly, šikovnost, obratnost. Od starších a zkušenějších se mohou přiučit a často v nich vidí své vzory. Se svými vrstevníky tráví děti nejvíce času. Proto by rodiče měli vědět kde, s kým a jak jejich dítě tráví volný čas. Nejen z důvodu bezpečnosti, ale i proto, že členství ve skupině ovlivňuje trávení volného času a podílí se na utváření jedincovi identity.

„Člověk si ovšem osvojuje určité formy chování, postoje a vlastnosti také tím, že se připodobňuje k druhým, napodobuje je a ztotožňuje se s nimi: chce být jako osoby, které mu imponují, které se mu staly vzorem.“ (Helus, 2003, str. 45)

Zvláště v dnešní době, kdy velká část dětí žije ve virtualitě pod vlivem virtuální drogy (televize, video, PC) hrozí nebezpečí, že děti hledají a nacházejí své vzory právě ve virtuálním světě a tím pádem jim často chybí pozitivní vzor z běžného života. Probudit a podporovat u dítěte zájem o něco, co ho osobnostně rozvíjí a uspokojuje je velmi důležité. A sport může být jednou z aktivit, která toto podporuje.

„Jako zájmy označujeme uvědomělé, dlouhodobé a soustavné zaměření aktivity jedince na určitou oblast poznávání a činorodé seberealizace.“ (Helus, 2003, str. 16)

Rodiče jsou první, kdo je dítěti vzorem a příkladem. Každou činnost, kterou dítě u rodičů vidí a vnímá, samo modeluje a chce zkusit. I z těchto důvodů mají blíže ke sportu děti pocházející z rodin, kde byl a je sport každodenní nebo velmi častou náplní nejen volného času. V těchto rodinách se stává sport běžnou aktivitou ve volném čase, jelikož vyplňuje jeho podstatnou část. Rodiče či jeden z rodičů jsou tak automaticky příkladem a autoritou pro svého potomka či potomky. Jestliže dospělí, vyznává určité hodnoty a věnuje se ve volném čase určitým aktivitám, bývá pravidlem, že se snaží, aby i jeho potomek tyto stejné hodnoty vyznával.

„Významnou podmínkou účinné socializace/výchovy je druhý člověk, který svým jednáním, svou osobností, či celým svým životem ztělesňuje to, co se žádá

od samotného dítěte: který je příkladným nositelem charakterové vlastnosti či mravní pozice, která by se měla stát vlastní i vychovávanému jedinci.“ (Helus, 2003, str. 48)

Rodina by své děti do volnočasových aktivit neměla nutit, ale měla by pouze usměrňovat a podporovat správné trávení volného času. Měla by se podílet i na rozvoji jejich vnitřní motivace k daným aktivitám, v našem případě sportu. Dítě by mělo chtít samo (být vnitřně motivováno), něco dokázat. Být lepší než kamarád, otec, matka nebo jen zlepšit výkon a překonat samo sebe.

„V případě, že motiv určují rozhodujícím způsobem potřeby, hovoříme o vnitřní motivaci.“ (Helus, 2003, str. 16)

Sociální prostředí, které dítě obklopuje, velmi ovlivňuje veškeré jeho kroky, utváří jeho osobnost, ale může zapříčinit i jeho poruchy. Nelze si představit existenci člověka bez vazby na své specifické okolí. Proto by rodina měla být, mimo státních a nestátních organizací tím, kdo poskytuje dítěti primární prevenci, aby zabránila u dítěte případnému vzniku sociálních patologických jevů (drogová závislost, alkoholismus, rizikové chování a hazardní chování, virtuální drogy-televize, video, PC, atd....).

Rodina by měla vést dítě ke smysluplnému využívání volného času. V disfunkční rodině, může dítě na základě špatné výchovy tzv. unikat od problémů. Pociťuje tělesnou, duševní či sociální nepohodu a tento dyskomfort může mít za následek, že dítě, místo hodnotného využívání volného času, tráví své volno v partách a v různých subkulturách, jež dítěti v extrémních případech nahrazují rodinu. V těchto uskupeních je velmi snadné podlehnout asociálnímu, asociálnímu a antisociálnímu chování. Trávení volného času, tak dostává úplně jiný rozměr. Jeho socializace, jež je cílem speciálně pedagogického působení, ale výchovy vůbec tak neprobíhá dobře. Rodině, která se dítěti věnuje a je plně funkční tak nehrozí, že dítě pociťuje nedostatek životního smyslu. Cíle jsou dané. Nuda, experimentování, pohrdání životními zkušenostmi rodičů, pohrdání obecnými hodnotami vůbec a příliš volného času jsou pojmy, které dítě vyrůstající v takové rodině nezná. Taková rodina má jasně dané normy výchovy a to zvláště normy deskriptivní (přikazující), které dítěti ukazují jaký je správný stav věcí, tzn. „jak to má být“. Osvojování těchto norem probíhá hlavně internalizací, konsensem a podporou, opakovaným upozorňováním a v pozdějším, zralejším věku i akční

heuristikou. Jestliže jde rodina dítěti příkladem, zcela bez problémů u něho probíhá učení se sociálním normám. Především učení nápodobou, ať imitací či modelováním.

„Jde o socializační mechanismy nápodoby (imitace) a ztotožňování (identifikace).“ (Helus, 2003, str. 45)

V takto fungující rodině je předpokladem to, že u dítěte nebude docházet k rizikovému chování a tím pádem k nárůstu výchovně-vzdělávacích, zdravotních, sociálních a jiných rizik. Nejen volný čas bude využívat ke spokojenosti své i svého okolí. Smysluplné využívání volného času napomáhá i jeho transformaci ve společenskou bytost, jež je uskutečňována v procesu sociálního učení. Jelikož dítě netráví svůj volný čas vždy a zásadně samo, jeho transformaci ovlivňují zvláště potřeby psychologické a sociální. Tzn. potřeby být úspěšný, jedinečný, potřeba začlenění, spolupráce. V dobře fungující rodině tak lze předpokládat, že integrace dítěte bude úspěšná.

Na výchovu dítěte a tedy i vyplňování jeho volného času má největší vliv právě rodina. Pro dítě je rodina přirozeným prostředím a její výchovná funkce je pokládána za nezastupitelnou. V procesu socializace dítěte zůstává rodina primární sociální skupinou.

„Rodina je prvním a dosti závazným modelem společnosti, s jakým se dítě setkává. Formuje jeho osobní vývoj i postoj ke všem dalším skupinám. Rodina se snaží formovat dítě podle svého hodnotového schématu, podle vlastní tradice.“ (Matoušek, 1993, str. 10)

Rodina ovlivňuje veškerý život dítěte. Zajišťuje jeho potřeby, vytváří domov a ve správně fungující rodině, se rodiče podílí i na vyplnění volného času svého dítěte. Ať výběrem činnosti, kterou dítě ve svém volném čase provádí nebo i tím, že tento čas tráví společně.

„Rodiče svým vlivem určují životní dráhu dítěte – dítě si z rodiny odnáší představu o pracovním uplatnění, o manželství o rodině, o hodnotové hierarchii.“ (Matoušek, 1993, str. 10)

Rodina a sport

Téma zabývající se rodinou, jejím vztahem ke sportu, sportovním aktivitám a jejich provozování ve volném čase dětí jsem si vybral z důvodu, který je v poslední době velmi závažný a vzhledem k celé naší společnosti i aktuální. Moderní doba, neustálé zrychlování, globalizace, to vše má samozřejmě vliv i na rodinné soužití a přizpůsobení se každého z nás těmto trendům. Do světa dětí razantně vstupuje nový pojem-virtualizace.

Děti přestávají sportovat a využívají svůj volný čas jinými aktivitami, které negativně ovlivňují jejich přirozený rozvoj jak po stránce psychické, tak fyzické. Nedostatečný pohyb může být příčinou zabraňující přirozenému tělesnému rozvoji, má negativní vliv na upevňování zdraví a snížení tělesné zdatnosti. Pohyb je důležitý i pro sociální rozvoj osobnosti. Proto by nejen školy, ale rodiny především měli být dětem příkladem v aktivním využití jejich volného času. Sport je jedním z mnoha prostředků, který napomáhá minimalizovat rizika vzniku některých socializačních chorob, např. obezité, neobratnosti, členství v závadových partách a s tím související vzniku závislostí jako jsou drogy, alkohol a v dnešní době nejrozšířenější-PC.

Využívání internetu má své kladné stránky (výuka, sběr informací, interakce, atd.) a ve správné míře je vhodnou volnočasovou aktivitou. Petr Sak (2006) upozorňuje na negativní vlivy virtuality na rozvoj osobnosti.

Život mládeže do značné míry probíhá v mediální a virtuální realitě. Zatímco doposud převažoval v životním poli přirozený svět a do životního pole postupně pronikala mediální a virtuální realita, v současnosti se již děti rodí do světa, který je ve velké míře vytvářen mediálně a virtuálně. Jejich psychický a sociální vývoj, sociální zrání probíhá v takto pozměněném světě. Od narození jsou média vedle rodiny významným socializačním institutem. Osobnost současného člověka se tak na jednu stranu stává mediálním produktem a na druhou stranu v interakci s digitálními technologiemi se ve virtuální realitě stává jakýmsi „přídavným zařízením těchto technologií. Zájmy, které jedinec dříve uspokojoval v řadě zájmových organizací na řadě míst a v různém čase může nyní uspokojovat sám, z pohodlí a intimity domova.

Pravidelné sportování má vliv i na zdraví dětí. A na co jiného by měla rodina myslet především, než na zdraví svých dětí.

„Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, zdravotně preventivní chování, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví základním předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování rozvoje a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání.“

(Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, VÚP, Praha 2007)

Faktory ovlivňující sportovní aktivity dětí

V této práci jsem se zaměřil na rodiny, jejichž děti svůj volný čas vyplňují především sportem ať aktivně či rekreačně. Při hlubším zkoumání zjistíme, že i vyplňování volného času dětí sportem přináší řadu úskalí a odříkání jednotlivých členů rodiny. Každá rodina vyznává jiné životní hodnoty, které samozřejmě a především působí na děti, které v rodině vyrůstají. Výchova dítěte vhodným výchovným stylem částečně určuje, jakým směrem se dítě bude rozvíjet jako osobnost. Jak bude probíhat jeho začlenění do společnosti, jeho socializace.

Sport jako volnočasovou aktivitu si dítě vybere samo nebo je mu v prvopočátku nápomocna s výběrem právě rodina. Je velmi důležité dobře zorganizovat volný čas dítěte tak, aby nejen dítě, ale i rodina měla z těchto aktivit radost. Zvlášť v dnešní době, kdy často oba rodiče pracují, je toto velmi obtížné. I když má dítě podporu v rodině ke sportování, je zvláště v mladším věku odkázáno právě na rodiče, protože ne vždy se jeho volnočasová aktivita odehrává v místě bydliště a dítě tak nemůže docházet na vybranou aktivitu samo.

A jak ukáže výzkum, v některých případech je nutné i zapojení prarodičů. Podpora není myšlena jen např. odvezení dítěte na trénink či kroužek, ale i nehraný zájem o jeho činnost ať už formou otázek, či samotného společného sportování a ukázek, co se dítě naučilo. Velkou roli ve výběru sportovních aktivit hraje také sociometrický status rodiny. Především se jedná o situaci, kdy se dítě rozhodne pro tzv. profesionální dráhu a danému sportu se věnuje aktivně a na plný úvazek. Ne všechny sporty jsou finančně

nákladné, ale např. hokej, lyžování, golf a fotbal jsou odvětví, které je nutné finančně podpořit nemalou částkou z rodinného rozpočtu a ne každá rodina si toto může dovolit.

„Rodina dokáže svou hlavní úlohu plnit dobře jen tehdy, když se rodič dokáže podřídit potřebě dítěte, protože je za ně odpovědný, a když podobně odpovědný vztah k sobě mají i dospělí členové rodiny.“ (Matoušek, 1993, str. 12)

Společné rodinné sportování ve volném čase dítěte se může stát pravidelnou událostí, na kterou by se dítě mělo těšit a nemělo by do ní být nuceno. Např. společná jízda na kole, bruslení, plavání. V zásadě to ale může být jakákoliv společná aktivita, kterou rodina provádí ve volném čase společně. V určitém věku chtějí být děti převážně se svými vrstevníky, ale čas strávený v rodinném kruhu a při zájmových aktivitách utužuje rodinná pouta a velmi kladně působí na výchovný proces.

„Společné činnosti rodiny se častým opakováním ritualizují. Každý člen rodiny při nich má přidělenou úlohu. Při ritualizovaných událostech je v popředí vzájemná interakce.“ (Matoušek, 1993, str. 10)

3. Metodika výzkumného šetření

a) Charakteristika výzkumu

Rozhodl jsem se pro kvalitativní přístup. Zajímal mne přístup rodičů, jejich zkušenosti a způsob jak se vypořádávají se zajištěním, organizací a podporou sportování svých dětí. Kvalitativní způsob má předpoklady přiblížit se k respondentům a zjistit jejich reakce a názory bezprostředně tváří v tvář. Respondenti se stávají spoluvůrci výzkumu a mohou přinést nové podněty k poznání problematiky, které výzkumníka při přípravě výzkumu nenapadly.

Pro výzkum jsem vybral empirickou metodu strukturovaného rozhovoru ex post faktum s rodiči, jejichž děti využívají svůj volný čas převážně sportem.

Původně zamýšlený plán, že rozhovory budou probíhat v kruhu celé rodiny, jsem po prvních třech návštěvách rodin přehodnotil a rozhodl se děti z výzkumu vynechat. Komunikace s nimi byla obtížná, styděly se. Rozhovor probíhal v jejich přirozeném

prostředí a v doprovodu rodičů, přesto neměly ke mně důvěru, což bylo zřejmě způsobeno jak mou nezkušeností vést takové rozhovory, ale i jejich nízkým věkem.

S rodiči až na dvě respondentky, které nechtěly mluvit do diktafonu, vznikly otevřené a upřímné rozhovory a díky nim bylo získáno množství informací. Rodiče otázky směřující k využívání volného času sportem a s tím související zdraví jejich dětí vítali a rádi zodpovídali.

b) Zdůvodnění výběru metod

Tato práce je můj první výzkum. Z tohoto důvodu jsem si vybral formu strukturovaného rozhovoru, při níž je možné komunikovat s respondenty, částečně rozhovor konfigurovat a případně zareagovat na nové poznatky přidáním rozšiřujících otázek, týkajících se tématu. Zajímali mne i neverbální projevy jednotlivců, které při např. dotazníkové metodě není možné odpozorovat.

c) popis metod

Otázky jsem předem připravil a každé rodině je kladl ve stejném pořadí. Po pilotním rozhovoru v rámci předvýzkumu s první rodinou, jsem výzkum aktualizoval a rozšířil o otázky týkající se dětí a jejich vztahu k počítačům a jak se rodiny vypořádávají s tímto novým trendem. K tomuto kroku mne přivedl syn rodičů z první rodiny, který po celou dobu, kdy rozhovor probíhal, hrál hry na počítači.

Rozhovory probíhaly v rodinném prostředí respondentů. Všichni byli předem informováni o problematice, které se rozhovor bude týkat, a zajistil jsem si jejich souhlas k párovému rozhovoru. Rodiče souhlasili, že použiji diktafon, z kterého bude pořízen písemný přepis nahrávky a jeho vyhodnocení. Rodiny jsem navštívil v průběhu jednoho měsíce. Nechtěl jsem, aby mezi jednotlivými rozhovory byl velký časový úsek. Tato strategie mi napomohla při závěrečném vyhodnocování.

d) plán výzkumu a jeho realizace

Účastníci rozhovoru byli vybráni na základě jejich znalostí a jejich kladnému vztahu ke sportu.

- výběr témat
- prostudování tématu-teorie
- vytipování vhodných kandidátů
- výběr finálního vzorku respondentů
- oslovení respondentů
- rozhovory
- přepis rozhovorů
- vyhodnocení

3.1 Popis techniky strukturovaného rozhovoru

Typy výzkumu: ex post facto výzkum: výzkum, ve kterém se nezávisle proměnná či proměnné už objevily a ve kterém badatel začíná s pozorováním závisle proměnné či proměnných. Studuje pak nezávisle proměnné retrospektivně pro jejich možné vztahy a účinky na nezávisle proměnnou či proměnné.

Experimentální výzkum volí zcela opačný postup. Tento přístup ověřuje, zda předpokládaná intervenující proměnná vyvolává v případě, kdy ji experimentátor mění, adekvátní změny v proměnné, kterou badatel považuje za proměnnou na ní závislou. (Pelikán, 1998, str. 70)

„Ex post faktum výzkum se od experimentálního liší především tím, že nemá možnost manipulovat s nezávisle proměnnými. Pouze jejich existenci konstatuje. Právě v tom je ale nebezpečí nesprávné interpretace výsledků, protože si nemůže badatel, který vychází jen z dat získaných ex post facto výzkumem, dostatečně průkazným způsobem ověřit oprávněnost svých závěrů.“ (Pelikán, 1998, str. 70–71)

Jako základní soubor jsem stanovil vzorek šesti rodin, z nichž každá má jiný sociometrický status, odlišný vztah ke sportu a pochází z odlišných prostředí.

Forma rozhovoru je osobní, citlivá a z těchto dvou důvodů jsem jí dal přednost před jinými formami výzkumu, např. dotazníkem. Spoléhal jsem i na to, že při rozhovoru a odpovědích na předem připravené otázky pronikneme do dané problematiky hlouběji a pravdivěji, než při otázkách zaslaných a zavřených. Tento typ výzkumu zasahuje do rodinného života a její intimity a proto jsem dbal na to, aby tato nebyla narušena.

„Každý výzkum, který je prováděn na lidech a s lidmi, má své etické limity.“ (Pelikán, 1998, str. 35)

Na výsledky výzkumu má vliv mnoho faktorů a proto jsem se snažil co nejvíce minimalizovat ty aspekty, které by výzkum mohly negativně ovlivnit. Počet otázek a jejich zaměření byl stylizován tak, aby rodinu neunavoval a tím nedocházelo ke ztrátě zájmu respondentů. Odpovědi by mohly být formální a validita jejich výpovědí by nebyla relevantní. V tomto případě se jedná o validitu predikční.

„Predikční validita (predictive) používá jako kritéria proměnné netestové, tedy hodnoty, které jsou mimo výzkumné metody a techniky. Takovými kritérii v pedagogickém výzkumu jsou např. uplatnění v životě, dosažené postavení v zaměstnání, školních prospěch, hodnocení nadřízených, výkon apod. Validitu výzkumného zjištění určitého vztahu tedy v tomto případě ověřujeme v podstatě konfrontací s realitou.“ (Pelikán, 1998, str. 58–59)

Dle zadaných kritérií rozhovoru jsem si vytipoval patnáct rodin, které znám. Výsledný vybraný vzorek respondentů byl předpokládánou zárukou dobré komunikace a otevřenosti mezi námi. Z tohoto důvodu bylo navázání kontaktu s respondenty jednodušší.

„Individualita badatele a na druhé straně i respondenta mohou hrát významnou roli v tom, zda najdou k sobě cestu a budou-li ochotni spolu komunikovat. Navázání kontaktu nesmí být v žádném případě vtíravé, ale mělo by být nenásilné, přirozené, aby již samotný počátek komunikace respondenta neodradil.“ (Pelikán, 1998, str. 120)

Formulovat hypotézu je dalším důležitým krokem, jestliže provádíme výzkum. I v tomto případě mi byl nápomocen fakt, že rodiny znám a mohl jsem si udělat

předběžnou představu a připravit plán výzkumu tak, aby směřoval k dosažení vytyčeného cíle.

„Formulace hypotézy vede badatele ke zpřesnění myšlenek, k jejich ukáznění a ke zjednodušení složitého výzkumného pole. Hypotézy naznačují i směry výzkumu.“ (Pelikán, 1998, str. 45)

Spoléhal jsem na to, že v určitých situacích vím, jak se respondenti chovají a tak jsem mohl předejít případným vylepšeným odpovědím. Snažil jsem se zamezit ovlivnění výzkumu i tzv. Hawthornovým efektem.

„Ten spočívá mj. v tom, že pokusné osoby si uvědomují zvláštnost situace, která vzniká při výzkumu a chovají se poněkud jinak než v situaci, která jimi není vnímána jako odlišná od standardní reálné situace, na niž jsou běžně zvyklí.“ (Pelikán, 1998, str. 66)

„Nelze podceňovat ani vliv osoby experimentátora.“ (Pelikán, 1998, str. 66)

3.2 Oblasti strukturovaného rozhovoru

Témata: Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost svého dítěte (dětí) ve volném čase?

Jestliže ano, proč?

Jestliže ne, proč?

Můžete Vaši rodinu označit jako sportovní?

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch svého dítěte?

Sportujete společně s Vašimi dětmi ve volném čase a jak často?

Přihlíželi jste k přání dítěte, výběr sportu, oddílu?

Co očekáváte od dítěte, že dokáže?

Co myslíte, že mu sport přináší?

Jaký je důvod, že Vaše dítě sportuje?

Dítě a sport

Předpoklady dítěte

Zjišťovali jste vlohy dítěte k danému sportu, či celkově?

Chcete, aby z Vašeho dítěte vyrostl profesionální sportovec?

Můžete říci, že je Vaše dítě nadané po sportovní stránce?

Zájem a podmínky ke sportu

Dítě si samo vybralo sport, který provozuje?

Co ovlivnilo jeho výběr?

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Je dítě rádo v kolektivu?

Kdo je přivedl ke sportu?

Sportují Vaše děti rády?

Zajímá se Vaše dítě i o jiné sporty?

Má Vaše dítě ještě jiné než sportovní aktivity?

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky svých dětí společně?

Zajímáte se o jeho výsledky?

Navštěvujete tréninky, zápasy?

Sledujete výkon nebo jen spokojenost?

Jak chápe rodina trávení volného času

Co pro Vás znamená pojem volný čas?

Vy sami (rodiče) jste byli aktivními sportovci?

Jakým způsobem trávíte společně volný čas v rodině?

Jste rodina, kde sportují všichni? Kdo nesportuje?

Máte kladný vztah ke sportu?

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Myslíte, že čas a prostor pro sportování mají Vaše děti dostatečný?

Kolik hodin týdně věnujete sportu?

Kolik hodin volného času mají vaše děti v průměru týdně?

Kolik hodin volného času mají vaše děti v průměru denně?

Dítě a zdraví

Zaznamenali jste nějaký dopad sportování Vašeho dítěte na jeho zdraví?

Myslíte si, že sport je pro děti dobrou zdravotní prevencí?

Myslíte, že sport může dětem škodit?

Dítě a virtuální svět

Máte doma počítač?

Hrají Vaše děti hry na počítači a jak často?

Hrajete i Vy s nimi?

Myslíte si, že je časté hraní na PC škodlivé a proč?

4. Výsledky výzkumu

4.1 Výzkumný rozhovor-první rodina (dále R1)

Pilotní rozhovor

Charakteristika rodiny a jejího prostředí

Otec-34 let, zaměstnan, vzdělání střední odborné, aktivně nesportuje

Matka-35 let, v domácnosti, vzdělání středoškolské, aktivně nesportuje

Syn-7 let, dva roky aktivně fotbal, dvakrát týdně, oddíl v místě bydliště

Dcera-3 roky

Rodina bydlí 15km od Prahy

Hodnocení průběhu rozhovoru:

Rozhovor probíhal v příjemné atmosféře v domácnosti respondentů přibližně 60 min. Rodiče, spolupracovali dobře, nad otázkami se zamýšleli. Jelikož je dcera ještě příliš malá, aktivně nesportuje, rozhovor s rodiči probíhal jen o využívání volného času rodiny a syna. Rodiče měli u několika otázek zcela odlišný názor, jak danou situaci řešit. V této rodině se jednalo o pilotní rozhovor. Po jeho vyhodnocení jsem u dalších rodin rozšířil výzkum o otázky týkající se dětí a jejich času stráveného u počítače.

Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost svého dítěte ve volném čase?

Otec: *„Ano, podporujeme. Syn chodí dvakrát týdně na fotbal a musíme mu koupit výstroj (oblečení, kopačky, tenisky do tělocvičny atd.). Takže ho podporujeme finančně.“*

Matka: *„Já ho podporuji, že tam s ním chodím a doprovázím ho. Manžel může jen o sobotách a nedělích a to chodíme společně.“*

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch dítěte?

Otec: *„Určitě ano, ale v týdnu jsem limitován zaměstnáním, což přináší problémy.“*

Matka: *„Z tréninku přichází v půl sedmé a ještě musí dělat úkoly. Takže jsem už někdy unavená, protože se přes den starám i o dceru.“*

Můžete označit Vaši rodinu jako sportovní?

Otec: „*No, já jsem nikdy nesportoval, ale se synem jezdíme společně na kole, hrajeme fotbal na zahradě, lyžujeme. Žena spíše pasivně. Raději se projde.*“

Matka: „*Nedělej ze mě nějakou chudinku.*“

Otec: „*Ale vždyť s námi na kole nejezdíš.*“

Matka: „*Protože si chci odpočinout.*“

Otec: „*Syn chce sám zkoušet nové věci.*“

Kolik času věnujete sportu?

Otec: „*Jak se to vezme. Syn má dvakrát týdně trénink a v sobotu nebo neděli zápas. Tzn. skoro 4 hodiny fotbalu. A společné sportování závisí na tom, jestli má nebo nemá zápas a kde hrají, a když má volno, tak taky podle počasí. Když prší, tak jsme doma a hrajeme hry.*“

Matka: „*Tak to sečti. No, dělá to asi 6h týdně, ale nepravidelně. Pravidelný je jenom ten fotbal.*“

Přihlížíte k přání dítěte?

Matka: „*Samozřejmě, ale u syna byla volba jasná od malička. Pořád kopal do míče.*“

Otec: „*Fotbal si syn vybral sám. Chtěl by i jiné aktivity, angličtinu.*“

Matka skáče do řeči: „*A keramiku, ale to už bychom nezaplátili. Já jsem na mateřské a musíme vážit každou korunu.*“

Co očekáváte, že dítě dokáže?

Oba společně: „*Má talent a rád bychom, aby to někam dotáhl.*“

Otec: „*Ty chceš, aby to někam dotáhl, ale když ho chtěli do Bohemky, tak jsi byla proti. A tam se mohl zlepšovat, protože jsou tam lepší a šikovnější kluci. Přines ukázat medaile.*“

Syn přináší asi 15 medailí a jsou mezi nimi nejen za kolektivní umístění, ale i ocenění pro nejlepšího střelce. Na každé medaili je na zadní straně napsáno, kdy a kde se hrálo a jak syn na tomto turnaji či zápase hrál.

Matka: *„A jak to chceš dělat? To je pořád dokola. Já chci nastoupit do práce. A kdo ho bude vozit na tréninky přes celou Prahu? Proč mám všechno dělat já? Celý den jsem doma a ještě s ním budu jezdit takovou dálku. Tady u nás na vesnici dojde pěšky.“*

Otec: *„Ale už mohl jít do lepšího oddílu.“*

Matka: *„Náš trenér říkal, že stačí až v deseti letech, takže má času dost.“*

Co myslíte, že mu sport přináší?

Otec: *„Určitě radost, kondici a je zdravěj.“*

Matka: *„Hlavně se nefláká a víme kde je.“*

Dítě a sport-předpoklady dítěte

Zjišťovali jste vlohy k danému sportu či obecně ke sportování?

Oba společně: *„To nebylo třeba, to jsme viděli, že je nadaný. Od mala chtěl pořád kopat a docela mu to šlo.“*

Matka: *„I na návštěvách jsme museli schovávat míče, aby něco nerozbil.“*

Otec: *„Syn je celkově pohybově nadaný, i když nevím po kom.“* Oba rodiče se smějí.

Můžete říci, že je Vaše dítě nadané po sportovní stránce?

Otec: *„Určitě, ano.“*

Zájem a podmínky ke sportu

Vybralo si sport samo?

Matka: *„Ano. Jednak ho fotbal opravdu baví a také viděl, že starší kluci chodí do oddílu tady u nás a chtěl tam sám od sebe.“*

Co ovlivnilo jeho výběr?

Otec: „*Já nikdy fotbal nehrál, ale syn chtěl od mala. Na zahradě to byla jeho hlavní aktivita. Pořád jsem s ním musel hrát.*“

Matka: „*To jo. Vždycky se těšil, až táta přijde domů z práce a už museli jít na zahradu, protože se mnou a se sestrou si moc nezakope.*“

Je rádo v kolektivu?

Otec: „*Určitě. Je hodně oblíbený. Na vesnici se všichni znají a jako člen fotbalového klubu je ještě známější. Poznávají a zdraví ho i starší kluci a holky a je vidět, že mu to dělá dobře, když se s ním baví i starší.*“

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Otec: „*V Praze by určitě byly lepší. Je pravda, že to do Prahy nemáme tak daleko, ale je určitě výhoda, že tady funguje ten fotbalový oddíl. Jinak sportujeme na zahradě.*“

Matka: „*A taky je kolem pěkná příroda. Takže kluci můžou hned z baráku vyjet a jsou v lese.*“

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky společně?

Oba společně: „*Nijak zvlášť.*“

Zajímáte se o jeho výsledky?

Matka: „*Jejda, manžel až příliš, si myslím. To je pořád jak jste trénovali? Kolik si dal gólů, a když mu to nejde, tak je i naštvanej.*“

Navštěvujete tréninky, zápasy?

Oba společně: „*Ano, pravidelně.*“

Sledujete jeho výkon nebo jen spokojenost?

Otec: „*Já sleduji oboje. Spokojenost je důležitá, ale když už to hraje, tak chci, aby to neflákal a makal.*“

Jak chápe rodina trávení volného času

Máte kladný vztah ke sportu?

Otec: „*No, já, i když jsem nikdy aktivně nesportoval, tak ho mám rád a ve volnu si rád dopřeju pohyb. Žena se raději projde.*“

Matka: „*A co lyže? Vždyť jezdíme na lyže a ty děláš jako bych nelyžovala.*“

Co pro vás znamená pojem volný čas?

Matka: „*Relaxace, být spolu jako rodina, navštívit známé, kteří mají také děti.*“

Otec: „*Zajít si na pívko s přáteli. Pobavení, když má syn zápas.*“

Matka: „*No, to bych chtěl často a ví, že to nemám ráda. On se pobaví a já tam hlídám dceru.*“

Otec: „*Ale musím to přeci probrat s chlapama, ne?*“

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Matka: „*Ne. V týdnu není čas a pravidelně jezdit někam sportovat? Všechno se zdražuje. Otec je v práci, takže jen o víkendu. Ale to je zase potřeba udělat velký nákup, je naplánovaná rodinná návštěva, nebo špatné počasí, takže pravidelně určitě ne.*“

Myslíte, že čas a prostor mají Vaše děti pro sportování dostatečný?

Oba společně: „*Myslíme, že ano. Nijak nestrádají a vypadají dobře. Syn si nijak nestěžuje, snad jenom ty nesportovní koníčky by rád.*“

Dítě, sport a zdraví

Zaznamenali jste nějaký dopad sportování Vašeho dítěte na jeho zdraví?

Otec: „*Syn prakticky není nemocný. Je zdravý, čilý, spokojený.*“

Matka: „*Já myslím, že by mohl být trochu silnější, přijde mi až moc hubený. Sní toho dost, ale hned to vyběhá. Ale jsem s ním spokojená, a jak říká manžel. Nemáme problém s nemocemi a je to určitě i tím, že sportuje.*“

Myslíte si, že sport je dobrou zdravotní prevencí?

Oba společně: „*Určitě ano.*“

Může sport dětem škodit?

Otec: „*Jestliže se přehání tréninky, tak určitě.*“

Matka: „*Nesmí se dítě přepínat. Záleží také na věku a odhadnout míru zatížení.*“

4.2 Výzkumný rozhovor-druhá rodina (dále R2)

Charakteristika rodiny a jejího prostředí

Otec-zaměstnan, 44 let, vzdělání středoškolské, studující VŠ, hokej, fotbal, běh na lyžích, judo

Matka-zaměstnaná, 36 let, vzdělání středoškolské, v mládí se aktivně věnovala plavání

Dcera-16 let, sportovní lezení, tanec-aktivně, dvakrát týdně v oddíle

Syn-10 let, taekwondo, tanec-aktivně, jedenkrát týdně v oddíle

Bydliště-Praha

Hodnocení průběhu rozhovoru:

Rodiče jsou rozvedeni, žijí odděleně. Děti v péči matky. Otec s dětmi tráví dva víkendy v měsíci (pravidelně) a v týdnu nepravidelně po vzájemné domluvě. Rozhovor probíhal u matky a dětí doma. Vzájemná interakce otce a matky je i přes rozvod rodičů dobrá a při rozhovoru byli oba uvolnění a odpovídali rádi a se zaujetím, i když matka má ke sportu víceméně negativní vztah. Na otci bylo poznat, že by rád byl s dětmi častěji a že mu chybí každodenní styk s nimi a tak by se mohly společně sportu věnovat více.

Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost svého dítěte (dětí) ve volném čase?

Otec: „*Samozřejmě. Zajímáme se a probíráme, jak naše děti tráví volný čas. Já bych byl velmi rád, kdyby to byl čas vyplněný hlavně sportem, ale je třeba podporovat ty aktivity, které děti mají rády. Teda, myslím ty nezávadné. Ony by nejraději seděly u počítače a proti tomu jsem velmi kategoricky.*“

Matka: „*Dcera tancuje prakticky nějakých 8 let, chodila do oddílu lezení, hrála na flétnu. Ted' tancuje v oddíle a i syn začal chodit do kroužku hip-hopu. Skončil s taekwondem, kam chodil dva roky a učí se hrát na kytaru. Ale nejraději má hraní na počítači. To má otec pravdu.*“

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch dítěte?

Matka: „*Já bych ráda, ale v týdnu jsem každý den v práci a domů se vracím kolem 17h. Jeden den přijíždím dokonce až v půl osmé večer z angličtiny. A o víkendu si ráda odpočinu. Ne že bych nechtěla, ale není čas. Samozřejmě, že ho obětuju, ale spíše k jiným volnočasovým aktivitám. Sportovním moc ne.*“

Otec: „*U nás je to ztížené tím, že jsme rozvedeni. A také do zaměstnání nechodím od pondělí do pátku. Takže když se s dětmi vidím, je to právě většinou v jejich volném čase a proto nevím, jestli se dá hovořit o tom, že se jim obětuji. Ale samozřejmě jako sportovec s nimi rád sportuji, i když někdy brblají.*“

Můžete označit Vaši rodinu jako sportovní?

Otec: „*Když nás vezmu jako celek, tak asi na 70 procent. Manželka vůbec, děti úměrně ke svému věku a já ano, stoprocentně.*“

Kolik času věnujete sportu?

Otec: „*Společné sportování přichází na pořad dne víceméně o víkendech. Přes týden mají děti aktivity ve svých kroužcích. Občas jedeme na kolo, brusle a přes léto plavání. Já bych rád sportoval s dětmi více, častěji a pravidelně. Matka také ráda s dětmi zasportuje, ale moc se jí nezamlouvá myšlenka pravidelných sobotních a nedělních*

zápasů a s tím spojené dojíždění a vstávání. Sportu věnujeme cca 2h týdně a nepravidelně.“

Matka: *„Prakticky žádný.“*

Co očekáváte, že Vaše děti dokážou?

Otec: *„Tak kdyby se věnovaly sportu opravdu aktivně, byl bych rád, aby v něm byly úspěšné. Ale jelikož jako sportovec budu rád, když budou mít sport jako malého koníčka, tak očekávám, že...vlastně nic. Hlavně aby byly spokojené a bavilo je to, co dělají. Ale určitě budu pořád otravovat, že když už něco dělají, tak ať to dělají pořádně. Nezapomínáme ani na vzdělání. Dcera chce studovat vysokou školu a má od nás velkou podporu.“*

Matka: *„Já nic neočekávám, jsou to jejich rozhodnutí a jejich tížádost. Já jen přihlížím a pomáhám k příznivým podmínkám.“*

Přihlíželi jste k přání dětí, výběr sportu, oddílu?

Otec: *„Dá se říci, že částečně ano. Jelikož matka pracuje každý den a vrací se domů kolem 17h i později, musí být zvláště u syna tomuto podřízen i výběr. Proto se vybírá z kroužků, které nabízí škola, a jsou v místě bydliště. Letos začal chodit na kytaru, protože chtěl a kroužek byl dostupný.“*

Co myslíte, že jim sport přináší?

Otec: *„Určitě nová přátelství ve sportovním kolektivu, odreagování od každodenních povinností. Přináší jim zvýšenou fyzickou kondici a také orientaci v jiném sociálním prostředí.“*

Matka: *„Radost a přátele.“*

Dítě a sport

Zjišťovali jste vlohly dětí k danému sportu či obecně ke sportování?

Otec: *„Nijak speciálně ne. Ale jelikož jsem s nimi sportoval od malička, tak bylo poznat, že nejsou nešikovní. Jednoduše řečeno, prostě to podědily.“*

Matka: „*Dcera je pohybově nadaná od mala, syn má vlohy pro atletiku, ale sám se k tomu moc nemá a já ho nijak nemotivuji.*“

Můžete říci, že jsou Vaše děti nadané po sportovní stránce?

Otec: „*Jak už jsem odpověděl v předchozí otázce. Určitou kvalitu mají.*“

Matka: „*Ano, obě děti jsou.*“

Zájem a podmínky ke sportu

Děti si vybraly sport samy, který provozují?

Otec: „*Dcera když byla malá, tak hodně ráda lezla po stromech a tak jsem se jí zeptal, jestli by nechtěla zkusit sportovní lezení. Souhlasila, bavilo jí to a šlo. Bohužel po rozpadu našeho manželství jsem se jí nemohl věnovat pravidelně. Byla malá a sama ještě dojíždět do oddílu nemohla. U syna byl výběr sportu podřízen školní nabídce a taekwondo si vybral částečně sám a částečně proto, že tam chodili kamarádi ze školy.*“

Matka: „*Dá se říci, že si vybrali sami a dělaly, či dělají to, co sami chtějí.*“

Co ovlivnilo jejich výběr?

Otec: „*Rodinná situace. Bylo potřeba najít takový sport, který je v místě bydliště a nejlépe ve škole, kam může docházet po družině, aniž by jeden z rodičů musel být přítomen na začátku tréninku.*“

Matka: „*U dcery baletní příprava, kdy plynule přešla k modernímu tanci. Syna částečně ovlivňuje sestra a částečně kamarádi.*“

Jsou Vaše děti rády v kolektivu?

Otec: „*Určitě ano. I když zvláště dcera má své chvíle, kdy nikoho nepotřebuje, tak taneční kolektiv ji velmi naplňuje. Často mluví o tom, co je nového a co holky a tak.*“

Matka: „*Dcera ne, syn ano.*“

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Otec: *„Řekl bych, že dobré. Nabídka je docela široká. Samozřejmě nemůže uspokojit každého, ale ať už pro sportování v oddíle (taekwondo, tenis, volejbal, fotbal, gymnastika, tanec...) nebo v přírodě podmínky jsou.“*

Matka: *„Malé.“*

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky společně?

Otec: *„Těžká otázka zvláště u syna. O tom co by rád a nerad se bavíme a jeho přání se snažíme vyhovět. Ale dostat z něho co se naučil nového a třeba ukázkou je takřka nadlidský úkol.“*

Matka: *„Ano, vždy.“*

Zajímáte se o jejich výsledky?

Otec: *„Samozřejmě a někdy mě mrzí, že syn nemá větší zápal pro zlepšení, jako jsme měli my, když jsme byli mladí. Někdy mi připadá, že i při tréninku myslí na to, co bude hrát za hru na počítači, až přijde domů.“*

Matka: *„Ano zajímám.“*

Navštěvujete tréninky, zápasy?

Otec: *„S dcerou jsem jezdil na lezení, první dva roky. Když jsem měl pracovní volno, tak i za synem jsem jezdil na tréninky.“*

Matka: *„Velice zřídka.“*

Sledujete jeho výkon nebo jen spokojenost?

Otec: *„Tak já bych samozřejmě sledoval i výkon, protože jsem sám sportoval a zlepšení mi vždy přinášelo radost. Spokojenost je velmi důležitá, ale dělat něco jen tak bez návaznosti na výkon, nevím. To myslím není správné.“*

Matka: *„Já sleduji jen jejich spokojenost.“*

Jak chápe rodina trávení volného času

Vztah ke sportu?

Otec: *„Jen a jen pozitivní. Přináší uvolnění, odreagování.“*

Matka: *„ Ani negativní ani pozitivní. Prostě se o sport nezajímám.“*

Co pro vás znamená pojem volného času?

Otec: *„Volný čas? Někdy mít chvíli pro sebe a třeba být i sám se svým koníčkem. Ale samozřejmě moc rád ve volném čase a společně s dětmi sportuji, i když je to málokdy, protože už jsou větší a často mi sabotují mé návrhy.“*

Matka: *„Pro mne to znamená, klidná procházka za kulturou. Určitě ne sportování ve volném čase.“*

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Otec: *„Vzhledem k naší rodinné situaci ne. Občas jedeme na kola, in-line brusle a se synem hlavně na chalupě hrajeme fotbal.“*

Matka: *„Já ne a ani to nevyhledávám.“*

Myslíte, že čas a prostor pro sportování mají vaše děti dostatečný?

Otec: *„Určitě ano. Já bych byl samozřejmě rád, kdyby sportovaly více, ale času mají dost.“*

Matka: *„Ano, mají.“*

Kolik hodin týdně věnujete sportu?

Matka: *„Ani hodinu.“ (smích)*

Otec: *„Děti v průměru dvě až čtyři hodiny týdně a já už jsem starší, tak mi stačí dvě hodiny.“*

Dítě sport a zdraví

Zaznamenali jste dopad sportování na zdraví dítěte?

Matka: „*Určitě ano a jen pozitivní.*“

Otec: „*Tak nevím, jestli by byly méně nemocné, než jsou, ale určitě souhlasím, že sportování přináší celému tělu pozitiva. Uvolnění, zvýšení fyzické kondice, celkovou odolnost.*“

Myslíte si, že sport je dobrou zdravotní prevencí?

Otec: „*Každopádně. Zvyšování fyzické kondice, psychická relaxace, aktivní pohyb. To vše je určitě pro zdraví dobré a pozitivní.*“

Matka: „*Na sto procent.*“

Může sport dětem škodit?

Matka: „*Ve velice vrcholové míře-určitě.*“

Otec: „*Jestliže se přežene míra. Zvláště rodiče v touze mít nejlepší dítě, často neodhadnou, kdy je toho již dost a své děti přetěžují. Pak může nastat situace, že ne třeba hned, ale v budoucnu se toto projeví na zdraví dítěte.*“

Dítě a virtuální svět

Máte doma počítač?

Otec: „*Ano a velmi nerad.*“

Matka: „*Ano, máme.*“

Hrají Vaše děti hry na počítači a jak často?

Matka: „*Ano, zvláště syn hraje a často.*“

Otec: „*Hrají a zvláště syn by hrál pořád. V každé jeho volné chvíli. Často se kvůli tomu dohadujeme. Dcera je už starší, takže u ní je to hlavně virtuální komunikace s kamarády.*“

Hrajete i Vy s nimi?

Otec: „*No, někdy si s ním zahraju nějakou sportovní hru, ale moc mě to nebaví.*“

Matka: „*Ne, nehraji.*“

Myslíte si, že je časté hraní na PC škodlivé a proč?

Otec: „*Určitě ano. A proč? Protože si myslím, že to otupuje mozek. Děti žijí jinou realitu. Připadá mi, že se tam jen střílí a zabíjí a teče krev.*“

Matka: „*Samozřejmě, ale někdy je těžké je nenechat hrát, když potřebuji něco udělat a když jsou u PC, je od nich klid.*“

4.3 Výzkumný rozhovor-třetí rodina (R3)

Charakteristika rodina a jejího prostředí

Otec-38 let, vysokoškolské vzdělání, zaměstnan, hrával fotbal

Matka-38 let, středoškolské vzdělání, zaměstnána

Synové-14, 13, 6 let, všichni hrají hokej, dvakrát až třikrát v týdnu, v oddíle

Bydliště-žijí v Praze a děti dojíždějí hrát hokej na Kladno

Hodnocení průběhu rozhovoru:

Atmosféra velmi příjemná. V zásadních otázkách mají rodiče stejný názor a priority jsou jasně dané. I když jsou oba zaměstnaní a vychovávají tři děti, nezaznamenal jsem žádný náznak skepse. Naopak při rozhovoru bylo cítit, že pro děti je třeba udělat co nejvíce, i když to většinou jde na úkor osobního volna.

Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost Vašich dětí ve volném čase?

Otec: „*Ano. Dost výrazně bych řekl. Zabere nám to hodně času. A myslím, že i motivačně, na kluky působíme, vid? Kvalitně využívají volný čas. Nemají čas běhat po Praze s partou a zkoušet drogy a naše zkušenosti nám říkají, že jakmile mají hodně*

volna, tak je to špatně. Škola, úkoly, hokej, spát. Je potřeba nastavit režim, protože jakmile se to vynechá, tak ty děti nevědí, co mají dělat.“

Matka: „Pozitivní je i to, že se dokážou při sportování prosadit v kolektivu. Jsou mezi svými vrstevníky, kde musí nějakým způsobem obstát jinak než ve škole, kde je to neustále korigované učiteli. Musí se v něm naučit žít.“

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch Vašich dětí?

Otec: „Tak jak už jsme říkali. Děláme to, takže jsme ochotni. Ale je pravda, že někdy v neděli, když musíme vstávat brzo ráno na zápas, si říkám, proč to dělám?“ (smích)

Můžete označit Vaši rodinu jako sportovní?

Otec: „Stoprocentně.“

Sportujete společně s Vašimi dětmi ve volném čase a jak často?

Otec: „Není to pravidlem. Je to spíše využití těch volných chvil samozřejmě.“

Matka: „Je to spíše přes léto, když nemají hokejové tréninky. Jsou to kolečkové brusle, plavání, běhání, kola na chatě.“

Otec: „Jeden vždycky jede autem a druhý s dětmi na kole. A v zimě jezdíme lyžovat.“

Přihlíželi jste k přání Vašich dětí, výběr sportu, oddílu?

Otec: „Ne, protože my jsme rozhodovali o výběru, když byly nejstaršímu čtyři roky.“

Matka: „Roli tam hrálo to, že v létě jsme chtěli být mimo Prahu a v zimě, kdy počasí v Praze není vždy ideální na pobyt venku, tak děti neleží doma u počítače a jsou zapřažené.“

Otec: „To jsme si ale tenkrát mysleli, že hokej je zimní sport.“ (smích)

Matka: „Ale moc hezké byly ty začátky. Kluci vůbec neuměli bruslit, takže padali a brečeli a manžel tenkrát moc hezky říkal, že začnou mít ten sport rádi v momentě, kdy se ho naučí, kdy se naučí bruslit. Nikdy se ráno neprobudí se slovy, maminko, tatínku já bych chtěl hrát hokej. A když to řekne, tak to řekne v patnácti a to už je pozdě.“

Otec: „*My se k hokeji dostali vlastně tak, že ve školce visel leták k náboru na hokej a na tom letáku byla kouzelná věta-Vaše dítě nemusí hrát hokej, ale my ho naučíme bruslit. Tak jsem řekl, super, naše děti budou umět bruslit.*“

Co očekáváte, že Vaše děti dokážou?

Otec: „*Nečekáme vůbec nic. Samozřejmě byly momenty, kdy se klukům dařilo víc než jindy, tak zapůsobilo otcovské ego a říkal jsem si, jo dobrý...Ale pak se vrátíš do reality, protože těch co se prosadili je tak malé procento, že je důležité ať si dodělají školu a sport mají jako vedlejší činnost, doplněk k dobrému životu.*“

Matka: „*Nikdy jsme neuvažovali o tom, aby šli na sportovní školu. Nejstarší je jediný v oddíle, který nebude mít trojku na vysvědčení. To pro nás je důležité. Prostě, škola je na prvním místě a sport až potom.*“

Co myslíte, že jim sport přináší?

Otec: „*To už jsme trošku naznačili. Já si myslím, že socializaci v prostředí. Je to jiný než školní kolektiv.*“

Matka: „*Unést prohru. Naučí se prohrávat.*“

Otec: „*Jasně. Kdo sportoval, tak ví, jak to chodí ve sportovní šatně. Musíš být i v dobrém pořádku ve střehu, protože se pořád něco děje. Musíš si vybojovat své místo v kolektivu.*“

Dítě a sport

Zjišťovali jste vlohly Vašich dětí k danému sportu či obecně ke sportování?

Otec: „*Ne. Somatotyp jsme nedělali, žádná přeměření.*“

Matka: „*Je pravda, že se nám to teď trošku vrací, že jsme možná nevybrali až tak dobře pro kluky, protože nejsou a nebudou nijak velcí a robustní. Nejmladší je srovnatelný s o dva roky mladšími dětmi. Sportovní doktor říkal, že je to otázka času. Buď přibere, nebo bude takový, jaký má být.*“

Chcete, aby z Vašich dětí vyrostli profesionální sportovci?

Oba společně: „*Ne.*“

Můžete říci, že jsou Vaše děti nadané po sportovní stránce?

Otec: „*Tak průměrně.*“

Matka: „*Ke sportu nadaní jsou. Ale že by vyloženě k hokeji, to asi ne. Nejsou nemehla.*“

Otec: „*U nich v mužstvu jsou dva, tři talenty a mezi ně oni nepatří. To už se dá poznat.*“

Zájem a podmínky ke sportu

Vaše děti si samy vybraly sport, který provozují?

Otec: „*Ne, ne. Jak už jsem říkal, chtěli jsme, aby se naučily bruslit, tak jsme je daly na hokej.*“

Co ovlivnilo jeho výběr?

Matka: „*My.*“ (smích)

Jsou rádi v kolektivu?

Otec: „*Jojo, určitě.*“

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Otec: „*V Praze určitě dobrý. Výběr je široký.*“

Zajímají se Vaše děti i o jiné sporty?

Matka: „*Tak teď začali koketovat s fotbalem. V létě když jsme na chatě, tak jsme je nechali zaregistrovat do oddílu. Ale nějak to nezvládáme časově. Dva sporty, to je moc. A dneska, to je něco, co mě trošku štve. Dítě, když by si chtělo zahrát hokej jen tak jednou týdně, rekreačně, tak nemáš kde. Buď přihlásit do oddílu, nebo máš smůlu.*“

Otec: „*A ve škole, když mají např. florbalový turnaj, nebo atletickou olympiádu, tak se zúčastní. Jakýkoli sport, když je možnost, tak si zkusí, ale víceméně není čas.*“

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky společně?

Matka: „*Ted' přišel prostřední, že by chtěl hrát na piáno, takže o tom mluvíme.*“

Otec: „*Probíráme.*“

Zajímáte se o jejich výsledky?

Otec: „*Zajímáme. Určitě.*“

Navštěvujete tréninky, zápasy?

Otec: „*Když nejsme v práci, tak ano. Ty starší mají tréninky třikrát v týdnu a dojíždějí na Kladno. Na odpolední tréninky jezdí sami, ale středeční trénink je večer, tak tam jezdíme a u nejmladšího jsme na každém jeho tréninku. Na zápasy jezdí společně oddílovým autobusem, ale když hrají na Kladně, tak tam jsme vždy. Moc nám pomáhají prarodiče. Bydlí ve stejném domě a často nám vypomůžou, když my s manželkou nemůžeme.*“

Sledujete jejich výkon nebo jen spokojenost?

Otec: „*Ano. Sledujeme výkon, motivujeme je a říkáme chyby.*“

Matka: „*Manžel to natáčí na kameru a doma to společně rozebírají.*“

Otec: „*Když už tomu věnuješ tolik času a tolik peněz, tak chceš, aby to dělali pořádně, i když to nebudou v budoucnu dělat profesionálně.*“

Jak chápe rodina trávení volného času

Vztah ke sportu?

Otec: „*Zatím kladný.*“ (smích)

Co pro vás znamená pojem volného času?

Matka (smích): „*Prosím? To vůbec neznám. Manžel a kluci mě vtáhli do svých aktivit, takže sport. Doma nesedíme, když je volno, ale snažíme se tomu dát trošku jiné podoby. Divadlo, muzea, aby nebyli orientováni jen na ten sport.*“

Jakým způsobem trávíte společně v rodině volný čas?

Matka: „*No, právě i tou kulturou třeba.*“

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Otec: „*Na pravidelné určitě ne.*“

Matka: „*V rámci rodiny pravidelně ne. Bud' jdu s nimi já, nebo manžel. Jako rodina v létě na chatě a v zimě jedeme na hory. V sobotu jsou zápasy a to jsou celý den na zimáku. A v neděli?*“

Otec: „*To si jdeme zabruslit na veřejné bruslení.*“ (smích oba)

Myslíte, že čas a prostor mají Vaše děti pro sportování dostatečný?

Oba: „*Mají.*“

Kolik hodin týdně věnujete sportu?

Oba: „*Když vezmeme i dojíždění, tak v průměru 24 hodin týdně, určitě.*“

Dítě sport a zdraví

Zaznamenali jste nějaký dopad sportování Vašich dětí na jejich zdraví?

Matka: „*Dva z našich synů neměli nikdy antibiotika. Je to výborný, ta suchá zima na stadionu.*“

Otec: „*Je pravda, že jsme slyšeli, že na dýchání jsou na zimáku dobré podmínky, že je tam ne suchá, ale vlhko, jak se led vypařuje.*“

Matka: „*Vlhko, jo? Aha, tak to jsem nevěděla.*“

Myslíte si, že sport je dobrou zdravotní prevencí?

Oba: „*Rozhodně.*“

Myslíte si, že sport může dětem škodit?

Matka: „*Jenom úrazy. Úrazy ve sportu jsou a zvlášť u těch malých, kdy jsou nevyrovnaný jak šikovností, tak i postavami.*“

Otec: „*Veškeré negativní dopady sportu na děti si myslím, že jsou minimální vůči těm pozitivním.*“

Dítě a virtuální svět

Máte doma počítač?)

Oba: „*Máme. Bohužel.*“ (smích)

Hrají Vaše děti hry na PC a jak často?

Oba: „*Hráli by nejraději pořád.*“

Matka: „*To je hrozný, ale doba je taková, že ho mít musíš.*“

Otec: „*No a tady je to, že kdyby se nevěnovali sportu, tak u počítače prosedí mnohem více času.*“

Hrajete i Vy s nimi?

Oba: „*Ne, ne.*“

Myslíte si, že je časté hraní na PC škodlivé a proč?

Oba: „*Určitě. Občas jim to musíme zakázat, protože sami by nepřestali.*“

4.4 Výzkumný rozhovor – čtvrtá rodina (R4)

Charakteristika rodiny a jejího prostředí

Otec-42 let, VŠ, hokej, zaměstnán, fotbal, házená, atletika

Matka-40 let, středoškolské, zaměstnána, atletika, volejbal

Dcera-18 let, studující, volejbal, aerobik pasivně

Syn-12 let, fotbal, pět let aktivně v oddíle, florbal, atletika

Hodnocení průběhu rozhovoru

Atmosféra: V této rodině je otec velmi dominantní, což bylo patrné i při rozhovoru. Matka měla k odpovědím do diktafonu nedůvěru. Její zdrženlivost, ale neměla negativní vliv na výsledky rozhovoru, protože většinou chtěl odpovídat pouze otec. Ten o odpovědích často dlouze přemýšlel, zatímco matka měla odpověď takřka okamžitě, ale pouze krátce a nechtěla více rozvádět své myšlenky. Dcera již dnes nesportuje vůbec. Odpovědi rodičů se tak týkaly pouze syna.

Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost svého dítěte (dětí) ve volném čase?

Otec: „*Ano, podporujeme. Podporuju ho v tom, aby šel hrát fotbal, aby ho měl, tak trošku přirostlý k srdci. Potom ještě jezdí na horském kole. K tomu ho ale musíme nutit. Myslím si, že on je teď ve věku, kdy ho trošku musíme nutit, ale někdy se zvyklá sám.*“

Jestliže ano, proč?

Otec: „*No tak, aby nespádnul do nějakých nekalých věcí. Aby se nechytl žádné bandy, aby neměl roupy, aby také poznal, že ve sportovním kolektivu je týmový duch.*“

Můžete Vaši rodinu označit jako sportovní?

Matka: „*Skoro ano.*“ (rozpaky a pak smích)

Otec: „*Já si myslím, že tady není co víc rozvádět. Syn je sportovec. Má to v sobě vložené, manželka je také sportovní typ, já jsem také sportovní typ a bohužel dcera je nesportovní typ.*“ (smích otce i matky)

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch svého dítěte?

Otec: „*Já si myslím, že ano. Podporuju ho tím, že s ním jezdím na tréninky. No, když byl menší, teď už jezdí sám, ale na zápasy se chodíme dívat pravidelně.*“

Matka: *“Já jezdím na zápasy hlavně v létě, když je hezké počasí.”*

Sportujete společně s Vašimi dětmi ve volném čase a jak často?

Matka: *„Cyklistika, horská kola.“*

Otec: *„Jak často? Pokud je volná chvíle. Samozřejmě to je od toho odvislé. Od podzimu do jara má syn o víkendech zápasy, a když mu skončí sezona nebo když je nějaký volný termín a pokud nám to vyjde a nejsou nějaké jiné věci k zařizení, tak sedneme na kola a jedeme. Přes týden má třikrát fotbal a v pátek florbal, takže na společné sportování není absolutně čas.“*

Přihlíželi jste k přání dítěte, výběr sportu, oddílu?

Otec: *„Ne. Syn chtěl hrát hokej.“*

Matka: *„Což bylo finančně neúnosné.“*

Otec: *„No, to sice taky, ale hlavním důvodem proč jsme nechtěli, aby hrál hokej, bylo jeho zranění v mládí, kdy nemohl sportovat. Proto jsme se mu snažili vysvětlit, že fotbal není tak náročný jako hokej. Ať to zkusí a pak se uvidí. A když mu to půjde a zůstane u toho, tak má možnost pokračovat. Dá se říct, že to byla taková rodinná shoda.“*

Co očekáváte od dítěte, že dokáže?

Otec (dlouho přemýšlí): *„No, já si myslí, co, očekávat. Samozřejmě, pokud bude dobrý a uchytí se někde v nějakém dobrém oddíle, tak aby ho to třeba i živilo...“*

Matka skáče do řeči: *„Tak ho budeme podporovat a budeme se snažit ho tam udržet.“*

Otec: *„Asi tak nějak.“*

Co myslíte, že mu sport přináší?

Otec (opět přemýšlí): *„Kamarádství, určitě kamarádství. Samozřejmě práci v kolektivu.“*

Matka (opět skáče do řeči): *„Zdraví.“*

Otec: „Zdraví, to ano. Ale takový sportovní dril. Že výchova není jen pod rodiči, ale je tam i jiný subjekt – trenér, klub. A samostatnost mu sport dodá.“

Jaký je důvod, že Vaše dítě sportuje?

Dítě a sport

Předpoklady dítěte

Zjišťovali jste vlohy dítěte k danému sportu, či celkově?

Otec: „No. Syn, ten má sportovní vlohy na cokoli. On je takový dravec, má to v sobě zakořeněné. Dalo se od dětství poznat, že nebude nešikovný.“

Chcete, aby z Vašeho dítěte vyrostl profesionální sportovec?

Otec: „Samozřejmě, že hezké by to bylo, ale já si myslím, že to si musí rozhodnout on sám. Je to hezká představa.“

Matka: „Já jsem nad tím nikdy neuvažovala.“

Otec: „Nad tím uvažuje každý táta, který vidí třeba v televizi mladé talenty, kteří nastupují v lize a řekne si, takhle by mohl někdy hrát náš mladej. Ale není to jenom o tom. Když bude dobrej a bude sám chtít, tak ať je. Podporu od nás mít bude. Ale nutit ho nebudu. Je to ale hezký sen.“

Můžete říci, že je Vaše dítě nadané po sportovní stránce?

Otec: „Určitě je.“

Zájem a podmínky ke sportu

Co ovlivnilo jeho výběr?

Otec: „Moc chtěl hrát hokej, ale jak už jsem říkal, nechtěli jsme. A proto jsme mu navrhli fotbal a ve třídě měl spolužáky, kteří už hráli. A myslím, že to ho také částečně ovlivnilo.“

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Matka: „Záleží na tom, o jakou sportovní činnost se jedná.“

Otec: „Když to budu brát jaký je dostup na sportoviště, tak ten je dobrý.“

Matka: „Ano – Praha. Ale některé ty kroužky, kluby nejsou v místě bydliště, takže se stejně musí dojíždět. A najede se třeba 20 km. Řekla bych, že podmínky a dostupnost je střední.“

Otec: „Já myslím, že jsou dobré.“

Matka: „Chtěli jsme ho dát na tanec a to bylo špatné. Tady u nás žádný oddíl nebo kroužek není. To by musel třikrát přestupovat a z práce se člověk neuvolní, aby ho tam dovezl.“

Je dítě rádo v kolektivu?

Otec: „Je. A je dokonce i středem pozornosti ostatních. Má určitou dominantní roli.“

Kdo vašeho syna přivedl ke sportu?

Otec: „To už jsme také zmínili. Ale on už v postýlce skákal jak péro.“ (smích)

Zajímá se Vaše dítě i o jiné sporty?

Otec: „Ano. Já bych řekl, že ano. Neinklinuje jen k fotbalu a florbalu. Na škole dělá atletiku. Jezdí na horském kole, to mu jde. Tam je schopen se zmáčknot. Zkoušel i volejbal ve škole.“

Má Vaše dítě ještě jiné než sportovní aktivity?

Matka: „Teď ne. Chtěl chodit na ten tanec, ale uvidíme, co ještě přijde.“

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky svých dětí společně?

Otec: „Ne. Nепrobíráme, protože na to není čas. A teď už je ve věku, kdy si rozhodne sám. A koníčka už má.“

Zajímáte se o jeho výsledky?

Otec: „*Ano. Na zápasy jezdím pravidelně. Sleduju ho a bohužel to někdy i těžce nesu.*“

Matka: „*Ano, jistě.*“ *Po zápase následuje promluva o chybách nebo o dokonalosti. Někdy je to orkán, když se tátovi zdá, že syn nehrál dobře nebo že to flákal.*“ (smích)

Otec: „*To bylo před čtrnácti dny. Ale jinak on ví moc dobře, že na něm trenér postavil mužstvo. A trochu to flákal, až jsem mu fotbal zakázal, aby si uvědomil, že musí pořád makat. A doma byla velká vlna nevole.*“ (smích)

Sledujete výkon nebo jen spokojenost?

Matka: „*Výkon.*“

Otec: „*Sleduju obojí. Na zápase je vidět jestli to co natrénoval, prodá i při hře. I já se mu snažím poradit. Ale kdyby ho sport nebavil, tak ho nutit nebudu.*“

Jak chápe rodina trávení volného času

Co pro Vás znamená pojem volný čas?

Matka: „*Volný čas? Trávit ho s rodinou.*“

Otec (velký smích): „*Volný čas.... Samozřejmě ho rád strávím s rodinou.*“

Vy sami (rodiče) jste byli aktivními sportovci?

Otec: „*Ano, oba jsme sportovali.*“

Jakým způsobem trávíte společně v rodině volný čas?

Otec: „*Ono se řekne – volný čas. Vypadá to, že je ho relativně dost, ale mě spíše připadá, že je ho málo. Víkendy trávíme na zápasech, jezdíme také k rodičům, kde sice máme volno, ale zase jim pomáháme. Vyjedeme si na kolo, ale rádi bychom na delší výlet.*“

Máte kladný vztah ke sportu?

Otec: „*Všichni určitě ano. Dokonce i dcera, která momentálně nic nedělá. Ona je prostě líná.*“

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Otec: „*Pravidelně u nás sportuje akorát syn a manželka. Ta každý den cvičí na posilovacím stroji a jezdí na rotopedu.*“

Matka: „*A ještě sedy-lehy.*“ (smích)

Myslíte, že čas a prostor pro sportování mají Vaše děti dostatečný?

Otec: „*Já si myslím, že ano. A myslím, že ho mají hodně. Hodně toho času, akorát záleží na nich, jak ho využijí. Syn ho využívá určitě dostatečně.*“

Kolik hodin týdně věnujete sportu?

Oba společně: „*V průměru tak 10 hodin.*“

Dítě sport a zdraví

Zaznamenali jste nějaký dopad sportování Vašeho dítěte na jeho zdraví?

Matka: „*Na zdraví dítěte? V žádném případě. Ne.*“

Myslíte si, že sport je pro děti dobrou zdravotní prevencí?

Matka: „*Určitě.*“

Otec: „*Já myslím, že ano. Je otužilejší. A má pevnější zdraví.*“

Matka: „*Pohybově zdatnější.*“

Otec: „*Celkově vitálnější.*“

Myslíte, že sport může dětem škodit?

Otec: „*Myslím, že ne. Pokud se budou dodržovat určitá...*“

Matka: „*Pravidla.*“

Otec: „*Tak sport je ku prospěchu. Samozřejmě jsou nějaké zdravotní indispozice, ale ty přicházejí až v pozdějším věku.*“

Dítě a virtuální svět

Máte doma počítač?

Otec: „*Tři.*“

Matka: „*Máme jich několik.*“

Hrají Vaše děti hry na PC a jak často?

Matka (povzdechne): „*Hodně často. A jak často? Tak počítač je automaticky zapnutý hned jak se přijde ze školy, samozřejmě. Přesně určit časové pásmo u dcery nelze. Ta ho má zapnutý pořád, ale dělá si i jiné věci při tom.*“

Otec: „*Syn pokud nemá zákaz a není na tréninku, tak vlastně pořád.*“

Matka: „*Ted' je tam už pět hodin. Hned to vypni, ježíš takovou dobu.*“

Hrajete i Vy s nimi?

Oba: „*Ne.*“

Myslíte si, že je časté hraní na PC škodlivé a proč?

Matka: „*Určitě.*“

Otec: „*Je to závislost.*“

Matka: „*Ovlivňuje psychiku, časté vysedávání u počítače je špatné na páteř na oči. Ale přesto je necháme, protože máme klid.*“ (velký smích)

Otec: „*To není o klidu. On nehraje žádné bojové nebo strategické hry kde se jen střelí a teče krev. Hraje logické hry, u kterých se musí přemýšlet.*“

Matka: „*Hraje, když se neučí nebo má trénink a zápas.*“

4.5 Výzkumný rozhovor – pátá rodina (R5)

Charakteristika rodiny a jejího prostředí

Otec – 39 let, zaměstnán, středoškolské vzdělání, hokej, tenis, atletika

Matka – 37 let, v domácnosti, středoškolské vzdělání, tenis – profesionálně

Syn – 6 let, hokej, čtyřikrát týdně, tři roky v oddíle

Bydliště - Praha

Hodnocení průběhu rozhovoru

V této dvojici je otec také dominantní (někdy až nekriticky) a velice mne zajímalo, jak tedy bude rozhovor probíhat. Zda dojde k nějakému rozkolu mezi manželi při odpovědích. Bohužel matka odmítala odpovídat na diktafon a jen párkrát a velmi krátce se zapojila, i když jsem dopředu avizoval jakou formou, chci rozhovor provádět. Otec byl vstřícný a menší komunikace matky, tak nijak nenarušila dobrou atmosféru a zájem o danou problematiku.

Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost svého dítěte ve volném čase?

Otec: *„Ano, syn hraje hokej. Trénuje čtyřikrát týdně, což obnáší – jízdy autem. Zpravidla dvakrát týdně chodí maminka, jednou v týdnu chodím já a o víkendu jdeme oba nebo minimálně jeden z rodičů.“*

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch dítěte?

Otec: *„Ano. Hokej hraje již tři roky. Je to náročné na čas. Nejhorší jsou soboty, kdy musíte v šest ráno vstávat, protože mají zápas. Pak také hrají např. ve Vimperku a musíte tam děti dovézt. O to se postarají rodiče. Tím pádem je to náročné i na finance.“*

Sportujete společně se svým synem ve volném čase a jak často?

Matka: *„No já tedy ne.“*

Otec: *„Ale vždyť jezdíme na kole přes léto, když je čas. Na zahradě hrajeme s mladým fotbálek. A jak často? Je to rozdělené do dvou částí. Od září do června má hokej. To zahrnuje i letní přípravu. A pak, když nemá nic, tak ten čas trávíme většinou na chalupě a tam jsme pořád venku.“*

Přihlíželi jste k přání dítěte, výběr sportu, oddílu?

Otec: „V zásadě, vzhledem k tomu, že jsem já hokej sám hrál, tak to bylo odmalička dané. Od půl roku mlátil kolem sebe hokejkou.“

Matka: „Chtěl také hrát fotbal.“

Otec: „Jojo. Pak chtěl být fotbalista. Tak jsme mu řekli, že to zkusíme. Byli jsme na jednom tréninku a nenadchlo ho to, tak si myslím, že hokej ho baví víc.“

Můžete označit Vaši rodinu jako sportovní?

Otec: „Já myslím, že ano.“

Matka: „Já jelikož jsem hrála profesionálně tenis, tak mám ke sportu spíše negativní vztah, protože jsem si své již odsportovala. Ale ke sportování našeho syna žádné výhrady samozřejmě nemám. Takže naše rodina je sportovní, ale mimo mě.“ (smích)

Co očekáváte, že dítě dokáže?

Otec: „No, tak to nejdůležitější je to, že když bude sportovat a bude ve sportovním kolektivu, je větší šance, že nepodlehne např. drogám. Co dokáže? Tak děláme si z toho trošku legraci, ale kdyby něco hrál pořádného...extraligu, aby byl úspěšný, aby ho to bavilo. Rozhodně upřednostňujeme školu.“

Co myslíte, že mu sport přináší?

Matka: „Zhuntovaný tělo, akorát.“

Otec: „Je to hyperaktivní dítě.“

Matka: „No to teda není.“

Otec: „Ale je. A když nemá tréninky, tak je to s ním k nevydržení. Sport mu přináší např. to, že se zapracovává do kolektivu. Vzhledem k tomu, že nemá sourozence, tak má kamarády na hokeji a myslím si, že je to mnohem lepší příprava pro život než individuální sport.“

Jaký je důvod, že Vaše dítě sportuje?

Otec: „*No, jak už jsem řekl v předchozí odpovědi. Kolektiv, kamarádství.*“

Dítě a sport

Zjišťovali jste vlohky k danému sportu či obecně ke sportování?

Otec: „*Nijak zvlášť ne. Ale má k tomu dispozice, protože je na svůj věk poměrně veliký, svalnatý a doufám, že má po mě dispozice být dobrý hokejista.*“ (smích)

Chcete, aby z Vašeho dítěte vyrostl profesionální sportovec?

Matka: „*Ne.*“

Otec: „*Mě, by to nevadilo, manželka nechce, jelikož profesionálně sama sportovala, tak ví, co to obnáší.*“

Můžete říci, že je Vaše dítě nadané po sportovní stránce?

Otec: „*To je velice těžké hodnotit v tomto věku. Dnes je to tak, že ho baví více trénování než hrát zápasy. Ale vzhledem k právě jeho nízkému věku se to může vyvinout jinak.*“

Zájem a podmínky ke sportu

Vaše dítě si vybralo samo sport, který provozuje?

Otec: „*No, ptali jsme se ho, ale víceméně mu to bylo nabídnuto, doporučeno. Řekl, že to zkusí a po prvních náznacích, čím prochází každé dítě (nové prostředí, lidé) jsme se ho opět zeptali a odpověď byla pozitivní.*“

Matka: „*Tenis nechtěl hrát.*“

Co ovlivnilo jeho výběr?

Otec: „*No, tím, že já jsem od šesti let hrál také hokej a je to pro mě sport číslo jedna.*“

Je rádo v kolektivu?

Otec: „*Určitě. S některými spoluhráči tráví i volný čas mimo tréninky a zápasy. Teď jsme například byli s jedním kamarádem z hokeje tři dny na horách.*“

Matka: „*Souhlasím. Je rád mezi klukama.*“

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Otec: „*Jako tady v místě bydliště? Tak tady má v podstatě výběr několika hřišť, kde může jezdit na kole. Rádi bychom chodili na in-line, ale na nejbližší dráhu musíme autem a to se nám někdy nechce. Kdyby bylo něco u baráku, bylo by to pro nás zajímavější. Takže zas tolik pro sportovní vyžití toho moc tady není.*“

Kdo Vašeho syna přivedl ke sportu?

Oba nejednou: „*My oba společně.*“

Sportuje Váš syn rád?

Otec: „*Většinou ano. Ale někdy se mu nechce.*“

Zajímá se Váš syn i o jiné sporty?

Otec: „*Hodně rád jezdí na kole, kolečkových bruslích, rád lyžuje, plave.*“

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky se synem společně?

Otec: „*Ano, probíráme.*“

Matka: „*Jo. Pořád.*“

Otec: „*Mám jeden příklad. Ve škole mají kroužek florbalu. Dohodli jsme se s ním, že to zkusí a sám si řekne, jestli to bude chtít hrát nebo ne. Byl jsem přítomen na té hodině a vzhledem k tomu, že z hodiny měl sportovní aktivitu 20 minut, tak mi doslova řekl, že by ho to bavilo, ale že se nudil. A za sebe můžu říct, že kdybych to neviděl na vlastní oči, tak bych ho do toho nutil, ale takhle jsem mu dal za pravdu. A je pravda, že hokej má čtyřikrát do týdne a další aktivita by byla už hodně problematická. Je to malé dítě, které si chce také hrát. Zavřít se na dvě hodiny v pokoji a mít klid.*“

Zajímáte se o jeho výsledky?

Otec: „*Samozřejmě. Natáčím tréninky i zápasy na video a společně to probíráme.*“

Navštěvujete tréninky, zápasy?

Otec: „*Protože ho musíme doprovázet, vzhledem k jeho věku, tak ano. Ale, když u hokeje vydrží, tak budu chodit pořád.*“

Sledujete jeho výkon nebo jen spokojenost?

Otec: „*No, já protože jsem hokejista, tak jsem hodně kritický. Prioritou je pro nás ale to, aby ho to bavilo. Je to důležité pro jeho psychiku, protože když ho něco nebaví, tak se umí i pěkně flákat.*“

Matka: „*Já také sleduju oboje.*“

Jak chápe rodina trávení volného času

Máte kladný vztah ke sportu?

Oba: „*Určitě kladný.*“

Co pro vás znamená pojem volný čas?

Matka (smích): „*Ne, já nechci mluvit do toho diktafonu.*“

Otec: „*Volný čas neznám. Teď jsme byli sami se synem čtyři dny na horách. O víkendu si ho snažíme užít ať už sportovní činností nebo různýma hrama. Přes léto je jiný režim, protože není hokej, takže chalupa, houby, kolo, koupání, výlety.*“

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Otec: „*Tak já chodím v pátek hrát hokej a v neděli fotbal.*“

Matka: „*Já chodím dvakrát týdně cvičit.*“

Otec: „*To chodíš, ale je to na úkor toho, že nemůže chodit do normální práce, protože kdyby měla chodit na osm hodin do práce, tak neexistuje, aby mladej chodil na hokej. To nejde zvládnout.*“

Myslíte, že čas a prostor mají vaše děti pro sportování dostatečný?

Otec: „*Čas a prostor určitě.*“

Kolik hodin týdně věnujete sportu?

Oba společně: „*Syn v průměru 5 hodin, otec 3 hodiny a matka 2 hodiny.*“

Kolik hodin týdně mají Vaše děti v průměru volný čas?

Otec: „*Středa a pátek má volno úplně, a když má trénink, tak dvě až tři hodiny denně.*“

Dítě sport a zdraví

Zaznamenali jste dopad sportování na zdraví dítěte?

Otec: „*Jen pozitivní. Ve školce byl každou chvíli nemocný a od té doby co hraje hokej, tak je maximálně dvakrát do roka lehce nastydlý. Rozhodně se zlepšil jeho imunitní systém.*“

Myslíte si, že sport je pro děti dobrou zdravotní prevencí?

Otec: „*Já myslím, že určitě. Konkrétně, speciálně ten hokej. Nikdy bych ho nedal třeba na vzpírání.*“

Myslíte si, že sport může dětem škodit?

Otec: „*Tak určitě může škodit, ale pokud se to dělá v rozumné míře, tak si myslím, že ne. V našem případě to znamená nebýt na ledě čtyři hodiny denně jako někteří jiní.*“

Dítě a virtuální svět

Máte doma počítač?

Otec: „*Ano, máme.*“

Matka: „*Bohužel.*“

Hrají Vaše děti hry na PC a jak často?

Matka: „*Hodinu denně.*“

Otec: „*Bohužel play station si už v dnešní době dítě vyprosí, protože ho mají všichni.*“

Hrajete i Vy s nimi?

Otec: „*Já s ním občas hraju nějakou sportovní hru. Ale času na to je málo a ani mě to nebaví. Vlastně se tomu snažím vyhnout. Má to spíše za odměnu, že si s ním zahraju.*“

Myslíte si, že je časté hraní na PC škodlivé a proč?

Otec: „*Tak to si myslím, že určitě. Kdyby u toho seděl šest hodin denně, tak by zblbnul.*“

4.6 Výzkumný rozhovor – šestá rodina (R6)

Charakteristika rodiny a jejího prostředí

Otec – 50 let, vysokoškolské vzdělání, zaměstnán, běh na lyžích, atletika

Matka – 48 let, vysokoškolské vzdělání, zaměstnána, rekreačně plavání, turistika, sokol

Dcera – 25 let, vysokoškolské vzdělání, zaměstnána, atletika v oddíle, čtyřikrát týdně

Syna – 21 let, studující VŠ, fotbal v oddíle, čtyřikrát týdně

Bydliště-Trutnov

Hodnocení průběhu rozhovoru

Na rozhovor s touto dvojicí jsem se těšil, protože jsem předpokládal fundovanost jejich odpovědí. Necelé dvě hodiny, které jsem s nimi strávil, uběhly velice rychle, otec i matka odpovídali s velkým zájmem. Zvláště otec své odpovědi promýšlel a občas jsem musel zasáhnout, neboť by jeho výpověď byla velmi dlouhá. To velice uvolňovalo atmosféru. Jejich odpovědi se týkaly hlavně období, kdy dětem bylo mezi 8 – 18 roky.

Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

Podporujete sportovní činnost svého dítěte (dětí) ve volném čase?

Matka: „*V každém případě.*“

Otec: „*V každém případě. Snažil jsem se je vést k několika sportům a ten který se mi zdál, že je nejvíc zajímavá a je pro ně i nejvýhodnější z hlediska talentu, tak k tomu jsem se snažil je přivést a věnovat se mu více než těm ostatním.*“

Jste ochotni obětovat svůj volný čas ve prospěch dítěte?

Otec: *„Já určitě a myslím, že se to vyplácí ve společnosti, pokud se volný čas prožije aktivně a zvláště sportem než nějakými jinými společenskými aktivitami. A pokud je vidět, že to přináší radost dětem a celé rodině z nějakého úspěchu, tak si myslím, že ten život je zajímavější pestřejší a určitě se vyplatí tomu volný čas věnovat.“*

Matka: *„S tím mohu jen souhlasit, nemám co dodat.“*

Můžete označit Vaši rodinu jako sportovní?

Matka: *„Já myslím, že ano.“*

Otec: *„No, určitě, ale až na manželku, babičky a dědu z mé strany.“* (smích)

Matka: *„Já se ohrazuju proti tomu až na manželku, protože manželka v současné době cvičí pravidelně, několikrát týdně, na rozdíl od manžela.“*

Sportujete společně s Vašimi dětmi ve volném čase a jak často?

Matka: *„V minulosti nikdy. No až na nějaké dětské hry, soutěže a podobně. V současné době s dcerou ano. Chodíme na spinning a velmi příležitostně na kolo. Většinou o dovolených.“*

Otec: *„Tak já trošku více samozřejmě, protože jsem hrál v jejich sportovním růstu i svým zaměřením jako trenér velkou roli a podílel jsem se na jejich růstu. Tím pádem jsme spolu vlastně sportovali hlavně mimo volný čas. Byl jsem rád, že se dcera rozhodla pro atletiku a strávili jsme spolu vlastně až do juniorského věku většinu času. Syn měl rád fotbal, umožnil jsem mu to a pravidelně jsem s ním jezdil na tréninky a zápasy.“*

Přihlíželi jste k přání dětí při výběru sportu, oddílu?

Otec: *„Já určitě, samozřejmě. Akorát jsem se snažil je ovlivnit a rozpoznat k čemu mají talent, co by je mohlo zajímat. Ale vždy to vyhrálo, pokud se mi to nepodařilo nějakým způsobem ovlivnit a přesvědčit je, co by měly dělat, tak to vždy ovlivnilo jejich přání, ať se jednalo o sport celkově nebo jen o disciplínu v daném sportu.“*

Co očekáváte, že Vaše děti dokážou?

Otec: „Dneska už neočekávám, už jsou velcí. Dnes spíše očekávám, že budou mít ten sport, který si vybrali rádi, že se mu budou nějakým způsobem stále věnovat. A především věřím tomu, že k tomu povedou i své děti. Popřípadě se sportu budou, pokud jim to čas a práce umožní, věnovat i na úrovni výchovy jiných dětí, tak aby měly radost z úspěchu nejen svého, ale i jiných. Tak jako jsme to prožívali my. Samozřejmě jsme si přáli, když byli mladší a věnovali se svým disciplínám, aby byly úspěšné. A úspěchů bylo hodně v období žákovských a dorosteneckých kategorií. Potom se už volí mezi povoláním a sportem, tak bylo potřeba se rozhodnout a myslím si, že ten talent a výkonnost byla sice velice dobrá v rámci České republiky a vrcholového sportu, ale bylo správné, že se rozhodli pro studium na vysokých školách a sport omezily.“

Matka: „Já jsem v tomto směru neměla žádná očekávání, asi možná proto, že jsem sama nikdy vrcholově nesportovala. Hlavně jsem byla ráda, že jsou spokojené, že něco dělají, že jim to přináší radost a potěšení.“

Co myslíte, že jim sport přináší?

Otec: „Dnes už se mu při studiu věnují okrajově, tak jim přináší odpočinek, relaxaci, přijdou na jiné myšlenky. To si myslím, že je hodně důležité. Ale v průběhu jejich vývoje na základní a střední škole, pokud se neustále lepšila jejich výkonnost, tak to pro ně bylo hodně zajímavé, motivační kam až se dá výkonem dostat. Bylo to zajímavé samozřejmě i pro nás, ale především si myslím, že v těch kolektivech, ve kterých se pohybovaly jim ty společné tréninky a různý soustředění přinášelo hlavně radost.“

Matka: „Já budu stručnější. Myslím, že jim to přineslo určitou fyzickou obratnost, nová přátelství každopádně, naplnění volného času, nezažili nudu, myslím a nové zážitky a prožitky a spoustu krásných vzpomínek, dnes.“

Dítě a sport

Zjišťovali jste vlohky k danému sportu či obecně ke sportování?

Otec: „Zjišťovali jsme jejich vlohky, talent, schopnosti. Zjišťovali jsme to na bázi znalostí jednotlivých trenérů a našich znalostí. Potom, když už se rozhodli pro určitý sport a věnovaly se tomu více než je běžné, tak jsme samozřejmě volili i cestu prověření

nějakých možností a jejich schopností pod lékařským dozorem v tom oboru, který už si vybrali. Chtěli jsme vědět, jak asi budou velcí, jací budou somatotypy a k čemu mají předpoklady. Snažili jsme se být efektivní, informovaní.“

Jaký je důvod, že Vaše děti sportují?

Otec: „Já určitě nejsem šikovný manuálně, nemám hudební sluch, určitě nemám nadání na vědní obory. Takže sport byla pro ně vlastně jediná možnost, kam se s námi mohly dostat. Ani jsme nad tím nijak zvlášť nepřemýšleli. Ale kdyby paní učitelka řekla, že jsou šikovní třeba na kreslení, tak bychom jim barvičky určitě koupili. Kytaru měli, ale stejně to vždy vyhrálo nějaké sportoviště.“

Chtěli jste, aby z Vašich dětí vyrostli profesionální sportovci?

Matka: „Já ne.“

Otec: „Já jsem to určitě neměl jako cíl ani nějakou touhu, ale pokud by na to měli talent, předpoklady, že by z nich mohl být opravdu vrcholový sportovec, ten který je schopen se tím i zabezpečit na celý život, ne jen na pár let, tak bych jim v tom určitě nebránil a asi bych je i podporoval. Ale na základě toho zjištění, že nejsou tou výjimkou v populaci, která to dokáže, jsem to ani nepředpokládal, že by něco takového mohlo nastat.“

Matka: „Já bych jim samozřejmě také nebránila a podporovala bych je, ale nepřála jsem si to.“

Můžete říci, že jsou Vaše děti nadané po sportovní stránce?

Oba společně: „Ano jsou.“

Zájem a podmínky ke sportu

Vaše děti si samy vybraly sport, který provozují?

Otec: „V podstatě, určitě. Chodili jsme spolu běhat a dcera tak nějak automaticky přešla do atletického oddílu. Naším životním stylem jsme jí něco nabídli a ona to akceptovala. Samotné atletické disciplíny si již vybrala sama. U syna to bylo také

samozřejmě, protože fotbal, když mu bylo 5 – 6 let, byl v České republice na výsluní a všichni chtěli být jako Poborský a Nedvěd.“

Matka: „Já připojím můj pohled. Dceři jsme v podstatě atletiku vybrali, protože manžel se atletice v té době věnoval a ona se nebránila. Syn si výslovně prosadil svou, přestože i s ním chtěl manžel dělat atletiku.“

Otec: „To není pravda. Nikdy jsem ho nepřemlouval.“

Matka: „Možná si syn nevybral atletiku také proto, že jí dělala starší sestra a dařilo se jí. Chtěl se vyhnout srovnání s ní, a proto si vybral sám za sebe něco extra.“

Otec: „Jen dodám, že pro ty druhé děti může být problém volba sportu, jestliže starší sourozenec je úspěšný a tím pádem se chce vyhnout srovnání v komunitě.“

Co ovlivnilo jeho výběr?

Oba: „Tak celkově náš životní styl.“

Jsou rádi v kolektivu?

Matka: „Určitě.“

Jaké jsou podmínky pro sportování ve Vašem okolí?

Matka: „Já myslím, že docela dobré, ale nedokážu to objektivně posoudit, protože jsem pouze rekreační sportovec.“

Otec: „Já si myslím, že nějaká nabídka vždy byla. Hodně pomohlo, když ve škole založili atletický oddíl. Ale celkově si nesmyslím, že podmínky pro sport jsou dostačující. Musí se hodně dojíždět.“

Zajímají se Vaše děti i o jiné sporty?

Otec: „Tak syn určitě. Koketoval s lyžováním, má rád míčové hry. V rámci školy veškeré sporty. Dcera má ráda individuální sporty jako je cyklistika.“

Komunikace v rodině

Probíráte koníčky Vašich dětí společně?

Matka: „*Probíráme. Velmi často a od malička. V podstatě každý den dodnes.*“

Zajímáte se o jejich výsledky?

Otec: „*Tak samozřejmě. Nemělo by to logiku, když je podporujeme a věnujeme tomu volný čas a finanční prostředky, abychom se o to nezajímali. Takže určitě. A hlavní důvod je, že to přináší radost z jejich úspěchů.*“

Navštěvujete tréninky, zápasy?

Otec: „*Já ano. Účastním se rád, přináší mi to i adrenalin. V každém věku jsem to prožíval s nimi a přinášelo mi to i radost.*“

Matka: „*Já v takové míře ne, ale ráda jsem chodila nebo i chodím na zápasy.*“

Sledujete jeho výkon nebo jen spokojenost?

Otec: „*Já určitě obojí jsem sledoval až do doby...*“

Matka – reaguje na otce, skáče do řeči: „*Pořád.*“

Otec: „*Ale jo. Sleduju obojí pořád. A sledovat budu.*“ (smích)

Matka: „*Já to sleduju taky, ale důležitější je pro mě jejich spokojenost.*“

Jak chápe rodina trávení volného času

Máte kladný vztah ke sportu?

Oba společně: „*Určitě ano.*“

Co pro Vás znamená pojem volný čas?

Matka: „*Nemuset nic dělat. Věnovat se svým zálibám. A to je vlastně všechno.*“

Otec: „*Tak pro mě volný čas, kdybych mohl tak by to bylo hodně aktivit, které bych chtěl ještě stihnout a zrealizovat. Ale volného času je málo, tak se omezím na to nejnnutnější. A to je odpočinek a v mém věku už pasivní.*“

Jakým způsobem trávíte společně v rodině volný čas?

Matka: „*Jak s kým. S někým jen doma. S někým na kulturních akcích, sportovních, povídáním. A sportovně? Jedeme na kola nebo si společně zacvičíme, teda hlavně s dcerou.*“

Otec: „*Já jen doplním, že všechny soboty a neděle jsme trávili na sportovištích v rámci jejich sportování. A pokud byl čas na nějaké dovolené, tak většinou to byly dovolené, které byly spojené s nějakou sportovní aktivitou, zábavnou formou.*“

Máte čas na pravidelné sportování v rámci rodiny?

Oba společně: „*Na pravidelné určitě ne. Vzhledem k tomu, že se věnovaly sportu aktivně, tak času na společné sportování mnoho nebylo.*“

Myslíte, že čas a prostor mají Vaše děti pro sportování dostatečný?

Matka: „*Já myslím, že ano.*“

Otec: „*Určitě. Možná by někdo mohl říct, že jsme jim vycházeli hodně vstříc, aby se mohli naplno věnovat tomu, co je baví.*“

Kolik hodin týdně věnujete sportu?

Otec: „*V žákovských letech to byl pravidelný dvou až třídní režim po hodině a půl tréninku. V dorosteneckém a juniorském věku už to byl trénink každodenní s celou řadou soustředění, kde se trénuje dvou i třífázově. V žákovském věku třikrát v týdnu po dvou hodinách, plus závody. Jestliže se sportuje opravdu naplno, tak sport zabere prakticky veškerý volný čas i na úkor studia, celých sobot a nedělí a prakticky se to nedá dopočítat.*“

Dítě sport a zdraví

Zaznamenali jste nějaký dopad sportování Vašich dětí na jejich zdraví?

Matka: „*Já nevím. U syna asi ne, tam si myslím že.....fyzická zdatnost samozřejmě předpokládám, že rostla a žádné negativní či pozitivní výkyvy – to si myslím, že nebyly. U dcery jsem si jednu dobu všimla negativních záležitostí, ale nevím, jestli to bylo*

spojeno přímo se sportem. Měla velké problémy s dýcháním a astmatické potíže. Přicházelo to většinou při závodech, takže to pravděpodobně nějakou souvislost se sportem mělo.“

Otec: *„No, určitě. Sledovali jsme to. Trvalé následky samozřejmě žádné, ale chřipkové období, astmatické období nebo pocity nechutenství z přetížení nastaly.“*

Myslíte si, že sport je dobrou zdravotní prevencí?

Matka: *„Každopádně.“*

Otec: *„Já si to myslím také, přes uvedené věci. Pokud se to neláme přes koleno, je rozumný přístup ke sportování.“*

Může sport dětem škodit?

Otec: *„Já si myslím, že by i mohl a v některých případech často i škodí a nejenom po stránce, co se týká zatížení funkčnosti organismu, někdy i somatotypu nebo kosterního uspořádání toho těla a někdy si myslím, že i psychicky. A ovlivňují to mnohdy nejenom trenéři, kteří většinou, ale i rodiče mají na tom svůj podíl.“*

Matka: *„Určitě. Je potřeba k tomu přistupovat rozumně. Pak to nemůže škodit, jestliže se nepřesáhne určitá míra. V tom případě nemůže dojít k negativnímu dopadu.“*

Dítě a virtuální svět

Máte doma počítač?

Matka: *„Máme.“*

Hrají Vaše děti hry na PC a jak často?

Matka: *„Jsou na počítači, ale myslím, že ne moc často. Podle potřeby, ale aby se na PC nějak bavily, tak to si myslím, že minimálně.“*

Otec: *„To že nehrají hry je dáno samozřejmě jejich věkem, protože kdyby byly mladší, tak by asi chtěli u PC strávit více času, ale v těchto jejich krizových letech jsme ještě PC neměly.“*

Hrajete i Vy s nimi?

Oba: „*Nehrajeme.*“

Myslíte si, že je časté hraní na PC škodlivé a proč?

Oba: „*Určitě.*“

5. Závěrečná část

5.1 Vyhodnocení zjištění

Téma: Vztah rodičů ke sportování jejich dětí

1. Rodiny, kde aktivně nesportoval nikdo, jeden nebo oba z rodičů, mají jedno společné. Podporují sportování svých dětí. A to i přesto, že v některých případech sami nemají ke sportu kladný vztah (matka R2) nebo sami, a na profesionální úrovni sportovali (matka R5).

Důvod: Matka z R2 se o sport nezajímá, má jiné koníčky (kultura, procházky). Matka z R5 jako bývalá profesionální tenistka ví, co obnáší celoroční příprava sportovce. A z tohoto důvodu nechce, aby její syn toto podstupoval. Přeje si, aby se sportu věnoval tak, aby ho bavil a příliš nezatěžoval.

Možná interpretace: Respondenti mají kladný vztah ke sportování svých dětí. Uvědomují si, že sport má pozitivní vliv na psychickou i fyzickou stránku dětí a nijak těmto aktivitám nebrání. Často musí omezit svůj volný čas a přizpůsobit se potřebám svých dětí.

Téma: Dítě a sport

1. Rodiče vnímají kladně sportování svých dětí a k otázce týkající se profesionální sportovní dráhy svých dětí jsou názory rozdílné. Převážně otcové se takovému vývoji nebrání (R1, R2, R4, R5). V rodinách 2, 4, 5, 6 jsou matky v zásadě proti.

Důvod: V R5 matka, bývalá profesionální sportovkyně, je v tomto případě negativní. V R2, R4, R6 matky o tomto vývoji svých dětí ani nepřemýšlely. Rodina 3 o této možnosti vůbec neuvažovala.

Možná interpretace: Přednost před sportovní profesionalitou má v rodinách studium a vzdělání dětí. Při mimořádném nadání dětí pro sport by rodiče tyto aktivity podporovali, ale nejsou pro ně prioritou. Zajímavé je zjištění, že v rodinách R2, R4, R5 mají rodiče zcela odlišný názor na sportovní vývoj jejich dítěte směrem k profesionální dráze.

Téma: Zájem a podmínky ke sportu

Děti ze zkoumaných rodin mají zájem o sportování. Mají i dostatečný prostor a čas, který jim vytvářejí rodiče. Rodiče vyhodnocují kolektivní sport jako přínosný pro vývoj jejich dětí.

Důvod: V R3, R4, R5 si zvláště otcové uvědomují pozitiva kolektivního sportování. Uvědomují si, že kolektiv přináší nové sociální vazby nejen na vrstevníky, ale i novou autoritu (trenér). I z těchto důvodů mají děti respondentů od rodičů vytvořené podmínky pro sportování v jejich volném čase.

Možná interpretace: Respondenti mají zájem, aby jejich děti prošly všestranným a harmonickým vývojem. Sportování v kolektivu zvyšuje možnost sociálních interakcí, psychickou i fyzickou odolnost dítěte. Učí děti poznat pravidla fair-play a potlačovat své egoistické já.

Téma: Komunikace v rodině

Komunikace rodičů s dětmi na téma jejich využívání volného času probíhá. Rodiče se zajímají o to, jak chtějí děti trávit svůj volný čas. Komunikace v rodinách na téma zájmy probíhá prakticky každý den, neboť děti respondentů se svým aktivitám věnují v průběhu celého týdne.

Důvod: Z rozhovorů vyplývá, že zvláště otcové (R1, R3, R4, R5, R6) mají velký zájem o průběh sportovní aktivity. Tréninky i zápasy natáčejí na video (např. R3, R4) a společně se syny vyhodnocují výkon. Matky spíše než výkon zajímá spokojenost jejich dětí a radost, že dělají něco, co je baví.

Možná interpretace: Rodiče saturují zájmy a potřeby svých dětí. Komunikují s nimi a snaží se podat zpětnou vazbu. Rodiče nepromítají své idey do svých dětí. Komunikací s nimi hledají cestu jak uspokojivě a kvalitně trávit volný čas.

Téma: Jak chápe rodina trávení volného času

Způsob života rodiny a jejich trávení volného času je ovlivňován a limitován sportovními aktivitami dětí, které zasahují do chodu celé rodiny. Ve zbylém volném čase se rodiny snaží o rozšiřující aktivity.

Důvod: U všech respondentů výzkum ukázal, že během týdne nemají rodiny téměř žádný volný čas. Společně trávený volný čas je naplňován nepravidelně o sobotách a nedělích. Nejčastějšími aktivitami je společná jízda na kole, in-line bruslích, plavání, v zimě lyžování. V R2 a R3 je vyplňován volný čas dětí i jinými aktivitami, např. kino, divadlo a kulturou všeobecně.

Možná interpretace: Mimo R1 a R5 jsou oba rodiče zaměstnaní. Z toho vyplývá, že volný čas zbývá pouze na víkend. Rodiče (mimo R2) jsou nuceni podřídit volný čas rodiny sportovním aktivitám dítěte. Příkladem je matka R1, která by ráda častěji navštěvovala příbuzné a známé.

Téma: Dítě sport a zdraví

Sport má pozitivní vliv na zdraví každého jedince. Pro všeobecný rozvoj dítěte je sport prospěšný pro jeho další harmonický a všestranný rozvoj jak po stránce fyzické tak psychické.

Důvod: Rodiče ze zkoumaného vzorku si uvědomují pozitivní vliv sportu na zdraví dítěte. Vnímají i škodlivost zatížení dětí sportem. Zvláště pro matky je toto téma citlivé (R1, R5). Mají obavu z velké fyzické zátěže a negativního dopadu na zdraví dítěte. Dávají přednost spokojenosti při sportování.

Možná interpretace: Rodiče souhlasí a chápou sport jako aktivitu, která má ve správné míře kladný dopad na zdraví jejich dětí.

Téma: Dítě a virtuální svět

Počítač vlastní každá zkoumaná rodina. Všichni respondenti vnímají negativně časté hraní her na PC ve volném čase. Přístup rodin je odlišný. Liší se v demokratickém nebo autoritativním postoji k době strávené u PC.

Důvod: V R3 věnují čas sportu ve volném čase i z důvodu minimalizace času, který děti věnují vysedávání u počítače. Jak se vyjádřil otec z této rodiny: „ Pro ně není trest, že nemůžou ven, ale když jim zakážeme počítač. V tu chvíli bloumají po bytě a neví, co mají dělat. Číst si nechtějí a nudí se.“ V R2 a R4 nechávají rodiče děti hrát, i přes to, že si rodiče uvědomují škodlivost častého hraní na PC. Důvodem je nedostatek času na domácí práce rodičů a také jejich odpočinek.

Možná interpretace: Z rozhovorů vyplývá, že vlastnit PC je společenská nutnost a mít počítač je tzv. normální a nutné. Děti jsou tímto fenoménem zasaženy. Nebezpečí je v odsocializování od kolektivu a vytváření pozměněné identity ve virtuálním světě.

5.2 Závěry

Formou kvalitativního výzkumu jsem nashromáždil údaje o konkrétním chování rodin v jejich volném čase a jejich názory. Rozhovory s rodiči jsem se snažil popsat realitu jejich využívání volného času se zaměřením na sport.

Zásadním zjištěním je, že čas je limitujícím faktorem ovlivňující způsob života rodiny a její životní styl. Sportování dětí ovlivňuje život a chod rodiny. Rodiče upřednostňují naplňování potřeb svých dětí před vlastními potřebami v případě, že jsou nuceni volit.

Všechny rodiny, které se zúčastnily výzkumu, potvrdily předpoklad, že o své dítě (děti) se ve volném čase starají.

Zajímá je a zajímají se, co dítě (děti) ve volném čase dělá.

Respondenti vnímají sportování svých dětí velmi pozitivně a nemusí být vždy oni sami sportovci.

Sport, ale pro ně není prioritou. Dávají přednost vzdělání svých dětí, ale jako výplň volného času tuto aktivitu vítají. Ve specifickém případě, kde matka profesionálně sportovala, byla tato zásadně proti sportování jejich syna na profesionální úrovni.

V některých rodinách podle předpokladu dochází k tomu, že je obtížné skloubit práci a sportování dětí. Rodiče by rádi sportovali společně s dětmi častěji a více, ale z časových důvodů toto není možné.

Důležitou roli má i finanční situace v rodině.

Rodiny se musí přizpůsobit sportování svých dětí a někdy i na úkor svých vlastních požadavků a přání. Činnost dětí tak ovlivňuje životní styl rodiny a její režim.

Všichni respondenti odpovídali kladně na otázky spojené se sportem a zdravím. Vnímají sport jako něco, co dětem pomáhá a v přiměřené míře neškodí. Stoprocentně se potvrdil předpoklad, že rodiče vnímají sport jako prevenci ke zdraví svých dětí

Stejně tak se shodli i v otázkách týkajících se dětí a virtuálního světa. Respondenti jako celek si uvědomují škodlivost virtualizace, ale ne každý se jí brání.

Zkoumaný vzorek stoprocentně potvrdil zájem a vliv rodičů na volný čas svých potomků.

Všichni otcové ze vzorku jsou zaměstnaní, a proto je v těchto případech nemožné se zúčastňovat všech sportovních a pravidelných aktivit dětí. Ve dvou rodinách jsou ženy v domácnosti, a proto mohou být přítomny na těchto procesech ony.

Výzkum ukázal, že rodiny nemají čas na pravidelné společné sportování. Důvodem je sportovní vytížení jejich dětí, nedostatek času a v jedné rodině ze strany matky i neochota tyto aktivity provádět.

Děti rodičů ze zkoumaného vzorku sportují rády.

Komunikace o zájmech dětí probíhá ve všech zkoumaných rodinách.

Přínos práce

Práce na výzkumu přinesla poznatky, které by mohly být přínosem pro některé rodiny jak trávit volný čas s dětmi.

Konkrétní příběhy ukazují, jak se rodiny vypořádávají s organizací volného času svých dětí v návaznosti na svůj vlastní čas. Pravidelné rodinné aktivity s dětmi nejsou

prakticky možné v rodinách, kde se děti věnují sportu organizovaně ve sportovních oddílech. Práce ukázala, že fenomén PC zasahuje do každé ze zkoumaných rodin a ovlivňuje volný čas dětí.

Práce na výzkumu ukázala další možnosti, o které by se dal další výzkum rozšířit. Např. rozdíl využívání volného času mezi chlapci a děvčaty, zkoumat téma podle věkových kategorií. Rád bych se takovému tématu věnoval v další práci a využil tak nabyté zkušenosti.

Práce na výzkumech není jednoduchá. První zkušenost ukázala, že je nutné se na rozhovory velmi dobře připravit. Z případných nedostatků se velmi rád poučím.

Obsáhlejší a podrobnější práce na podobné téma by mohla být pro některé rodiny vhodným rádcem jak volný čas s dětmi využívat.

6. Literatura

- Helus, Z. *Osobnost a její vývoj*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2003.
- Matoušek, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon, 1993.
- Pelikán, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998.
- Dvořáček, J. *Kompendium pedagogiky*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2009.
- Kraus, B. *Aktuální problémy profesionálního ovlivňování volného času*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001.
- Pávková, J. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002.
- Buriánek, J. *Sociologie*. Praha: Fortuna, 1996.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, VÚP, 2007.
- Příručka Z vybraných příspěvků ze semináře. *Fórum výchovy ke zdraví VII*. Vznikla z podnětu MŠMT, ve spolupráci s VÚP v Praze a KALOKAGATHIE (vzdělávací zařízení), s.r.o. Vychází ze záměrů vládního dokumentu Zdraví 21 (Usnesení vlády ČR č. 1046 ze dne 30. října 2002)
- Sak, P. *Lidé, média a digitalizace, Proměny volného času a zaostávání pedagogiky*, referát přednesený na mezinárodní konferenci, O výchově a volném čase, Brno 15.-16. 6. 2006.
- Spousta, V. *Teoretické zásady výchovy ve volném čase: úvod do studia pedagogiky volného času*. Praha, 1994.
- Hájek, B. *Školská zařízení pro zájmové vzdělávání*. Praha: MŠMT, 2002.
- Hájek, B. *Střediska pro volný čas dětí a mládeže*. Praha: MŠMT, 1998.
- Hofbauer, B. *Zařízení volného času dětí a mládeže*. Praha: IDM, 1992.
- Važanský, M. *Volný čas a pedagogika zážitku*. Brno: Masarykova univerzita, 1992.
- Važanský, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995.

Říčan, P. *Cesta životem*. Praha: Portál, 2009.

Výchova a volný čas. České Budějovice: Sborník příspěvků, 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase, 2006.

In Tomajko, D.(Ed). *Efekty pohybového zatížení v edukačním prostředí tělesné výchovy a sportu*. Olomouc: Univerzita Palackého, sborník, 2004.

Spousta, V. *Teoretické zásady výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1994.

Špičák, J. *Prostředí z pohledu sociální pedagogiky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1993.

Špičák, J. *Teorie a metodika výchovy mimo vyučování*. Olomouc: Univerzita Palackého 1990.

Vágnerová, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005.

Hradečná, M. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha: Univerzita Karlova, 1995.

Hodaň, B. (Ed). *Tělesná výchova, sport a rekreace v procesu současné globalizace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005.